

Technická univerzita v Liberci
Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2012

Petra Hašková

Technická univerzita v Liberci
Ekonomická fakulta

Studijní program: **N 6208 – Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika**

**Společná zahraničně-obchodní politika EU se zaměřením na
antidumpingová a antisubvenční opatření**

**Common Foreign Trade Policy of the EU, Focusing on the Anti-dumping
and Countervailing Measures**

DP – PE – KEK 2012
Petra Hašková

Vedoucí práce: Ing. Labouťková Šárka, Ph.D., katedra ekonomie
Konzultant: PhDr. Ing. Lenka Sojková, Ph.D., katedra ekonomie

Počet stran: 81 Počet příloh: 0

Datum odevzdání: 4. května 2012

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci dne 4. května 2012

Anotace

Předmětem diplomové práce Společná zahraničně-obchodní politika EU se zaměřením na antidumpingová a antisubvenční opatření je osvětlení problematiky ochranných opatření přijímaných na podporu domácích producentů. První část práce je zaměřena na nastínění fungování společné obchodní politiky, jejích principů a nástrojů. Následně se diplomová práce zabývá teoretickým výkladem dumpingu a subvencí, který je v další části práce doplněn zevrubnou analýzou množství zahajovaných antidumpingových a protisubvenčních šetření za delší časové období. Úkolem poslední části práce je prostřednictvím praktických příkladů provedených antidumpingových a antisubvenčních šetření vysvětlit, podle kterých kritérií bývá o přijetí ochranných opatření rozhodováno.

Klíčová slova

Antidumping, clo, dumping, Evropská unie, protekcionismus, příčinná souvislost, společná obchodní politika, subvence, šetření, újma, zájem Unie

Annotation

The subject of thesis Common Foreign Trade Policy of the EU, Focusing on the Anti-dumping and Countervailing Measures, is the issue of lighting conservation measures adopted to support domestic producers. The first part is aimed at outlining the operation of the common trade policy, its principles and tools. Subsequently, the thesis deals with the theoretical interpretation of dumping and subsidies, which is in another part of the work completed by in-dept analysis of initiated anti-dumping and anti-subsidy investigations for a longer period of time. The task of the last part of the work is carried out through practical examples of anti-dumping and subsidy investigations to explain what criteria is the adoption of conservation measures decided.

Key Words

Anti-dumping, causality, common trade policy, dumping, duty, European Union, harm, interest of the Union, investigation, protectionism, subsidy

Obsah

Seznam zkratek	10
Seznam tabulek.....	11
Seznam obrázků	12
1. Úvod.....	13
2. Základní informace o Evropské Unii	15
2.1 Stručná historie EU	15
2.2 Hospodářské politiky EU.....	21
3. Společná zahraničně-obchodní politika	23
3.1 Výlučné a sdílené pravomoce.....	23
3.2 Orgány odpovědné za společnou zahraničně-obchodní politiku	24
3.3 Principy společné zahraničně-obchodní politiky	24
3.4 Smluvní obchodní politika.....	25
3.5 Autonomní obchodní politika.....	25
3.6 Nástroje společné zahraničně-obchodní politiky	26
3.7 Protekcionismus.....	29
3.8 Ochranná opatření proti dovozu	30
3.9 Kvóta	31
3.10 Clo	31
3.11 Změny v rámci zahraničně-obchodní politiky po vstupu ČR do EU	33
3.12 Nejnovější trendy ve společné zahraničně-obchodní politice	34
4. Dumping.....	37
4.1 Ekonomická interpretace dumpingu	37
4.2 Důležité pojmy	38
4.3 Formy dumpingu	40

4.4	Antidumpingové zákonodárství.....	43
4.5	Antidumping – ano, či ne?.....	45
4.6	Antidumping v ČR.....	45
4.7	Antidumping v Evropské unii.....	46
5.	Subvence.....	49
5.1	Antisubvenční nařízení	49
5.2	Antisubvenční řízení.....	50
6.	Analýza počtu zaváděných opatření.....	51
6.1	Analýza počtu antidumpingových šetření zahájených ve světě	51
6.2	Analýza zahájených antidumpingových šetření z hlediska zemí	52
6.3	Analýza zahájených antidumpingových šetření z hlediska sektorů	56
6.4	Analýza zahájených antisubvenčních šetření	57
7.	Příklady uložených ochranných opatření v EU.....	60
7.1	Přezkumné šetření o prodloužení trvání antidumpingového cla na jízdní kola z ČLR 60	
7.2	Prodloužení antidumpingového opatření na křemík z ČLR	65
7.3	Vyrovňovací opatření na bionaftu z USA.....	71
8.	Závěr.....	77
	Seznam použité literatury	79

Seznam zkratk

COLIPED Evropská asociace výrobců součástí a příslušenství pro jízdní kola

ČLR Čínská lidová republika

ECF Evropská federace cyklistů

EHP Evropský hospodářský prostor

EHS Evropské hospodářské společenství

EMBA Evropské sdružení výrobců jízdních kol

EMS Evropský měnový systém

ERM Mechanismus směnných kurzů

ES Evropská společenství

ESUO Evropské společenství uhlí a oceli

ESVO Evropské sdružení volného obchodu

EU Evropská unie

EXW Dodací doložka „ze závodu“

GATT Všeobecná dohoda o clech a obchodu

GSP Všeobecný systém preferencí

ITO Mezinárodní obchodní organizace

MC Mezní náklady

MR Mezní příjmy

NDR Německá demokratická republika

OECD Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

SCS Společný celní sazebník

SOP Společná obchodní politika

WTO Světová obchodní organizace

Seznam tabulek

Tabulka 1: Antidumpingová šetření zahájená v letech 1995-2008	52
Tabulka 2: Iniciátoři antidumpingových šetření v letech 1995-2008.....	53
Tabulka 3: Cíle antidumpingových šetření v letech 1995-2008	55
Tabulka 4: Iniciátoři antisubvenčních šetření v letech 1995-2008.....	58
Tabulka 5: Cíle antisubvenčních šetření v letech 1995-2008.....	59

Seznam obrázků

Obrázek 1:Příklad dumpingu	38
Obrázek 2: Antidumpingová šetření zahájená v letech 1980-2008.....	52
Obrázek 3: Podíl antidumpingových šetření zahájených ES a USA na celkovém počtu zahájených šetření v letech 1995-2008	54
Obrázek 4: Antidumpingová šetření zahájená proti ČLR v letech 1995-2008	55
Obrázek 5: Zahájená antidumpingová šetření z hlediska sektorů v letech 1995-2008	56
Obrázek 6: Zahájená antidumpingová šetření z hlediska sektorů v roce 2008	57
Obrázek 7: Antisubvenční šetření zahájená proti ČLR v letech 1995-2008	59

1. Úvod

Společná zahraničně-obchodní politika může pro někoho znamenat jen jednu z mnoha hospodářských politik Evropské unie, ale ve skutečnosti je mnohem víc. Vždyť společný obchod byl hlavním důvodem vzniku Evropského společenství uhlí a oceli, respektive dnešní Evropské unie. Přesto je ale společná obchodní politika a především některé její aspekty zdrojem častých názorových rozdílů. Mnozí si nejsou jisti, zda je správné předat tak důležitou součást národní suverenity, jako je obchod, do rukou mezinárodní organizace. Pravdou ale je, že konkrétně v případě malých zemí, jako je Česká republika, je jednoznačně výhodné „spojit síly“, neboť je pak pro tyto státy jednodušší prosadit své zájmy.

Předkládaná diplomová práce se zaměřuje především na část společné zahraničně-obchodní politiky, která se týká protekcionistických opatření proti dumpingu a subvencím. Tato problematika je zajímavá především tím, že právě ona je největším jablkem sváru. Zastánci liberálního ekonomického smýšlení vedou neustále spory s příznivci protekcionismu v otázce správnosti státních zásahů do obchodu. Liberalisté argumentují Smithovým „nechme trhu volnou ruku“, protekcionisté zase tím, že je třeba chránit domácí producenty a jejich zaměstnance před nespravedlivou konkurencí ze zahraničí. Autorka této práce, ačkoliv obecně spíše nesouhlasí se státními zásahy do ekonomiky, se v tomto případě k ochranným opatřením staví chápavě. Samozřejmě není pochyb o tom, že vysoký stupeň zapojení do mezinárodního obchodu umožňuje využívat komparativních výhod a působí pozitivně na konkurenceschopnost domácích producentů. Problém ovšem netkví v zahraniční konkurenci, ale v nespravedlivé zahraniční konkurenci. Jestliže se zahraniční vývozci snaží proniknout na evropský trh díky neúměrně nízkým cenám, a tím zlikvidovat místní podniky či celá odvětví, je správné jim v tom zabránit antidumpingovými či antisubvenčními opatřeními. Neúměrně nízkými cenami jsou myšleny ceny, které nepokrývají výrobní náklady, jsou nižší než ceny stanovené těmi samými vývozci na jiných trzích, nebo vyplývají ze státem poskytnuté subvence.

Přirozeně, že ne všechna zahájená šetření proti dumpingu nebo subvencím skončí zavedením konečného cla. Antidumpingové nebo vyrovnávací clo je zavedeno pouze tehdy, pokud šetření prokáže, že výrobek je skutečně dumpovaný či subvencovaný, a že tím působí újmu

domácímu výrobnímu odvětví. To podle autorky dokazuje, že nejde pouze o bezdůvodnou zlovůli států ukládajících ochranná cla, a že není důvod, proč by mělo být proti ochranným opatřením bojováno, neboť se nejedná o narušování spravedlivé hospodářské soutěže, ale naopak o její ochranu.

Jedním z cílů této diplomové práce je objasnit principy a fungování společné zahraničně-obchodní politiky a problematiku ochranných opatření. Dalším cílem je analýza dlouhodobých trendů v zahájených antidumpingových a protisubvenčních šetřeních, přičemž se autorka bude snažit potvrdit hypotézu, že nejčastěji bývají tato šetření zahájena proti Čínské lidové republice, která je nejrychleji expandujícím exportérem na světě, a že mezi největší iniciátory šetření naopak patří vyspělé ekonomiky s atraktivními trhy, jako je Evropská unie či Spojené státy americké. Posledním z řady cílů, které si tato práce klade, je dokázat důkladnost šetření a to, z jakých různých hledisek je na problém dumpingu či subvencí v rámci šetření pohlíženo než dojde k vyvození závěru. Proto je jedna z kapitol věnována konkrétním příkladům šetření, jejich výsledkům a zdůvodněním přijatých opatření.

2. Základní informace o Evropské Unii

Evropská unie je ojedinělé společenství 27 států, které spojuje hospodářské a politické partnerství. Během své existence se zasloužila o zachování míru, stability a prosperity, milionům lidí pomohla zvýšit životní úroveň, vybudovala jednotný trh, který umožňuje volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu mezi členskými zeměmi a dala vzniknout společné evropské měně. Její základy byly položeny jen několik let po konci druhé světové války a právě hrozivá zkušenost ze dvou zničujících válečných konfliktů, kterými svět v první polovině 20. století prošel, byla důvodem začátku evropského integračního procesu. První krok evropské integrace spočíval v upevnění hospodářské spolupráce s jednoduchým předpokladem: je méně pravděpodobné, že státy, které spolu obchodují a jsou tak na sobě ekonomicky závislé, vyvolají další ozbrojený konflikt. Z počáteční čistě hospodářsky orientované spolupráce se později zrodilo společenství, které spolupracuje v celé řadě oblastí – od rozvojové pomoci po ochranu životního prostředí. [9]

2.1 Stručná historie EU

Historické kořeny Evropské unie vedou, jak již bylo řečeno, do období po druhé světové válce. Evropané byli odhodláni zabránit tomu, aby se znovu opakovalo podobné zabíjení a ničení. Krátce po válce se Evropa rozdělila na Východ a Západ a začala studená válka, která trvala 40 let. Národy západní Evropy založily v roce 1949 Radu Evropy, což bylo prvním krokem ke vzájemné spolupráci.

2.1.1 50. léta

Někteří však chtěli jít ještě dále: 9. Května 1950 představil francouzský ministr zahraničních věcí Robert Schuman plán hlubší spolupráce (později se začal 9. květen slavit jako „Den Evropy“). Jeho plán sice řešil především francouzsko-německé vztahy, ale počítal se všemi evropskými státy, které budou mít o takovouto kooperaci zájem. Na základě Schumanova plánu podepsalo šest zemí smlouvu o společné organizaci svého těžkého průmyslu – uhlí a oceli – tak, aby již nikdo nemohl vyrobit válečné zbraně a obrátit je proti ostatním, jako tomu

bylo v minulosti. Těmito šesti státy byly: Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo a Nizozemí.

V červenci roku 1957 rozšířilo těchto šest států na základě úspěchu Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli (dále jen ESUO) spolupráci na další hospodářské oblasti. Byly podepsány Římské smlouvy a tím bylo založeno Evropské hospodářské společenství (dále jen EHS), a Euratom. Další směřování členských zemí mělo být jednoznačně k budování celní unie a společného trhu, jehož hlavní myšlenkou bylo zajistit volný pohyb osob, zboží služeb a kapitálu přes hranice.

2.1.2 60. léta

30. července 1962 zahájilo EHS svou Společnou zemědělskou politiku, která umožnila členským státům společnou kontrolu produkce potravin. Zemědělci dostávali za svou produkci stejné ceny, Společenství produkovalo dostatek potravin pro svou potřebu a zemědělci dobře vydělávali. Nechtěným vedlejším dopadem byla nadprodukce s hromadami přebytků (proto se od devadesátých let pak začal klást důraz na snížení přebytků a zvýšení kvality potravin). [9]

Vyhodnocení fungování všech tří integračních seskupení vedlo členské státy k závěru, že je možné jejich činnost spojit. Slučovací smlouvou z roku 1965 byly ESUO, Euratom a EHS spojeny od poloviny roku 1965 do tzv. Evropských společenství (dále jen ES).

V roce 1965 bylo mezi jednotlivými státy dokončeno pásmo volného obchodu jako předstupeň celní unie, která vznikla 1. července 1968. Původně plánovaný termín pro ukončení prací na celní unii byl dokonce zkrácen. Šest členských zemí odstranilo vnitřní cla na dovážené zboží a umožnilo tak poprvé mezi sebou volný přeshraniční obchod. Na zboží dovážené ze třetích zemí byla ukládána jednotná cla a vznikl tak největší světový obchodní prostor. Obchod mezi těmito šesti státy navzájem a mezi nimi a ostatním světem začal rychle růst. [9]

2.1.3 70. léta

Na začátek sedmdesátých let se datují první plány jednotné evropské měny. Aby zajistily měnovou stabilitu, rozhodly se členské státy, že mezi svými měnami umožní pouze nepatrné pohyby měnových kurzů. Tím vznikl 24. dubna 1972 mechanismus směnných kurzů (ERM), který byl prvním krokem k zavedení eura o 30 let později. Klíčové pro budoucí vývoj bylo pak spuštění Evropského měnového systému (dále jen EMS) v roce 1979 s vytvořením bezhotovostní měny ECU.

1. ledna 1973 přistoupilo po pečlivém plánování do Společenství Dánsko, Irsko a Spojené království, čímž se počet členských států zvýšil na devět.

V důsledku arabsko-izraelské války v říjnu 1973 země Středního východu těžící ropu zvýšily ceny a omezily dodávky ropy. V zemích ES převládal názor, že ropná a následně i surovinová krize bude jen přechodným výkyvem. Proto byla přijímána vesměs jen krátkodobá opatření, která ale neřešila podstatu změněných podmínek na světových trzích surovin. Teprve v polovině 70. let pochopili představitelé mnohých zemí, že se jedná o změny zásadního charakteru, a některé státy začaly krizi řešit. Velká Británie, Norsko, Nizozemsko a částečně Dánsko začaly postupně těžit vlastní ropu a zemní plyn v Severním moři. Energetická a celkově surovinová krize vyústily do nabídkového šoku, jenž rozvinul inflační spirálu překračující pásmo mírné inflace. Kromě toho poukázala krize na zastaralost evropského průmyslu, jeho vysokou energetickou náročnost a nepřiliš vysokou produktivitu práce, což byly aspekty klesající konkurenceschopnosti. Výsledkem nízké evropské konkurenceschopnosti byl potom prudký nárůst nezaměstnanosti, kterým byly členské země ES zaskočeny, neboť v celém poválečném období problém nezaměstnanosti neznaly. Tento konkrétní krizový vývoj ekonomiky, se kterým se země ES potýkaly od poloviny 70. let, je označován jako stagflace. V důsledku makroekonomické nestability 70. let se nastartovaný integrační proces poněkud zpomalil. [4]

10. prosince 1974 zřídili představitelé Společenství jako projev solidarity Evropský fond pro regionální rozvoj. Jeho účelem byly převody peněz z bohatých na chudé regiony ke zlepšení cest a komunikací, podpoře investic a vytvoření pracovních míst. Na tento druh podpory později připadá třetina všech výdajů EU.

V červnu 1979 se konaly volby, ve kterých občané poprvé volili přímo členy Evropského parlamentu. Předtím byli tito členové delegováni vnitrostátními parlamenty. Členové Parlamentu zasedli v pan-European political groups (socialisté, konzervativci, liberálové, zelení, atd.) a nikoli v národních delegacích. Vliv parlamentu se od té doby neustále zvyšuje.

2.1.4 80. léta

1. ledna 1981 se stalo desátým členem Společenství Řecko, jehož přijetí bylo především taktickým tahem. Země Společenství chtěly na jedné straně nabídnout pomocnou ruku a napomoci vnitřní demokratizaci a stabilizaci, na druhé straně ale také potřebovaly zabránit hrozcící totální sovětizaci Balkánu. 1. ledna 1986 pak přistoupilo Portugalsko a Španělsko, u jejichž přijetí také převažovaly politické důvody. Všechny tři nové členské země prošly dlouhým obdobím autoritativních režimů a také jistou mírou hospodářské autarkie.

17. února 1986 byl podepsán Jednotný evropský akt, kterým měly být v rámci rozsáhlého šestiletého programu odstraněny překážky vzájemného obchodu. V Aktu se píše, že: „Společenství přijímá opatření s cílem postupně vytvářet vnitřní trh během období končícího 31. prosince 1992...vnitřní trh zahrne oblast bez vnitřních hranic, v níž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu...“ [1 s. 5] V tomto období tak docházelo k intenzifikaci integračních tendencí. Ačkoli byla v roce 1968 totiž zrušena vnitřní cla, obchod uvnitř Společenství stále neprobíhal bez překážek – hlavním problémem byly rozdíly ve vnitrostátních předpisech. Jednotným evropským aktem také získal větší váhu Evropský parlament a byla posílena pravomoc Společenství v oblasti ochrany životního prostředí. [4]

V roce 1989 došlo k rozpadu komunistických režimů ve střední a východní Evropě, jehož symbolem se stal pád Berlínské zdi. Vzhledem k masovým emigracím vlastních občanů na Západ otevřela vláda NDR hranice a po 40 letech došlo nakonec ke znovusjednocení Německa – jeho východní část se stala součástí Společenství v říjnu roku 1990.

2.1.5 90. léta

7. února 1992 byla v Maastrichtu podepsána Smlouva o Evropské unii, kterou lze považovat za jeden z největších mezníků v dějinách EU. Smlouva stanovila celou řadu cílů ekonomických, politických a bezpečnostních, které byly rozčleněny do třech kategorií. Spolu s nástroji k jejich dosažení, tzn. jednotlivými politikami, pak tvořily tři pilíře EU. To znamená, že původně deklarovaná pouze hospodářská integrace se rozšířila i na celospolečenské aspekty. Název „Evropské společenství“ byl touto smlouvou oficiálně nahrazen názvem „Evropská unie“. [9]

1. ledna 1993 se jednotný trh se svými čtyřmi svobodami – svobodou volného pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu – stal skutečností. Od roku 1986 bylo vydáno více než 200 právních předpisů k odstranění překážek zejména v oblasti daňové politiky, úpravy podnikání a odborných kvalifikací. Pouze uskutečnění volného pohybu některých služeb se zpozdilo.

Od ledna roku 1995 se staly členy Evropské unie Rakousko, Švédsko a Finsko. V tu chvíli pokrývalo 15 členů EU téměř celou západní Evropu. Společně s těmito třemi státy mělo do EU vstoupit i Norsko, jeho občané však již podruhé vstup odmítli.

26. března 1995 vstoupila v sedmi členských zemích – Belgii, Francii, Lucembursku, Německu, Nizozemí, Portugalsku a Španělsku – v platnost Schengenská dohoda, na jejímž základě mohli cestující jakékoliv státní příslušnosti mezi těmito státy cestovat bez pasových kontrol na hranicích. V průběhu času přistoupily k této dohodě i další státy.

V červenci roku 1997 byla podepsána Amsterodamská smlouva, která vycházela z Maastrichtské smlouvy a stanovovala plány na reformu orgánů EU, posílení váhy Evropy ve světě a zvýšení podpory zaměstnanosti a práv občanů.

V prosinci 1997 souhlasili představitelé států a vlád EU se zahájením přístupových jednání s deseti státy střední a východní Evropy: Bulharskem, Českou Republikou, Estonskem, Lotyšskem, Litvou, Maďarskem, Polskem, Rumunskem, Slovenskem a Slovinskem. Zahrnuty byly i středomořské ostrovy Kypr a Malta. V prosinci roku 2000 pak byla uzavřena Smlouva z Nice pozměňující Smlouvu o EU, Smlouvy o založení Evropských společenství a některé

související akty. Institucionální reforma, kterou Smlouva přinesla, byla nutná především právě ve výhledu rozšíření o deset nových států. [10]

1. ledna 1999 byla v 11 členských zemích zavedena jednotná evropská měna euro pro bezhotovostní platby a účetnictví. Mezi těmito 11 státy byla Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemí, Rakousko, Portugalsko a Španělsko. V roce 2001 se přidalo Řecko. Dánsko, Švédsko a Velká Británie se rozhodly společnou evropskou měnu nepřijmout. Od ledna roku 2002 byly zavedeny eurobankovky a euromince. Jejich tisk, ražení a distribuce ve dvanácti zemích byly velkou logistickou operací. Do oběhu bylo uvedeno více než 80 miliard mincí. Bankovky jsou pro všechny země stejné. Mince mají jednu společnou stranu, která udává hodnotu, zatímco druhá nese zvláštní národní emblém. Všechny volně obíhají. Dnes využívá společnou evropskou měnu 17 z 27 členských států – kromě již zmíněných také Estonsko, Kypr, Malta, Slovensko a Slovinsko – a denně jí platí okolo 327 milionů lidí. Ve světě navíc platí přes 175 milionů lidí měnami, které jsou na euro vázány. [11]

2.1.6 Nové tisíciletí

1. května 2004 vstoupilo do EU osm zemí střední a východní Evropy, čímž skončilo rozdělení Evropy, o kterém bylo rozhodnuto před 60 lety na Jaltě. Těmi zeměmi byly Česká republika, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Polsko, Slovensko a Slovinsko. Členskými státy se staly také Kypr a Malta.

1. ledna 2007 přistoupily do EU dvě další země východní Evropy – Bulharsko a Rumunsko. Tím vzrostl počet členských zemí na 27, což je současný stav. Kandidáty na budoucí členství jsou v tuto chvíli Chorvatsko, Makedonie a Turecko.

13. prosince 2007 podepsalo všech 27 členských států Lisabonskou smlouvu, která doplnila předchozí smlouvy. Byla vypracována tak, aby posílila demokracii, efektivnost a transparentnost EU a umožnila jí tak zabývat se globálními otázkami, jako jsou změny klimatu, bezpečnost a udržitelný vývoj. V platnost vešla v roce 2009. [12]

2.2 Hospodářské politiky EU

Orgány Evropské unie nemohou přijmout libovolné rozhodnutí jen na základě svého uvážení. Unie totiž působí „pouze“ v oblastech, které jsou jí vymezeny Smlouvou. Těmto oblastem se říká politiky EU a jsou nástroji Evropské unie. Podle toho, zda členské státy v jednotlivých oblastech delegovaly své pravomoci na orgány EU zcela, nebo jen částečně, se dělí politiky na společné a koordinované.

2.2.1 Společné politiky

Společné politiky se vyznačují tím, že vývoj v příslušné oblasti je řízen společně, tzn. na úrovni EU. Ke vzniku společných politik došlo tak, že se členské státy postupně vzdávaly svých kompetencí v dané oblasti a přenášely je na nově vytvářené komunitární instituce. V případě společných politik tak mají komunitární orgány exkluzivní kompetence.

V Římské smlouvě se členské státy zavázaly vytvořit celní unii, jednotný prostor pro zemědělskou výrobu a obchod a společný trh. Tím jsou také vymezeny mantinely pro společné politiky – jedná se o tři deklarované strategické cíle v zakladatelské smlouvě.

Mezi společné politiky tak patří zahraničně-obchodní politika, která je nezbytná pro fungování celní unie, neboť celní unie je založena na společném přístupu k vnějším partnerům při vzájemné liberalizaci obchodu.

Dále je to společná zemědělská politika, která se jevila důležitou především v době svého vzniku, kdy bylo ze strategických důvodů třeba zajistit potravinovou soběstačnost Společenství. Kromě toho bylo nutné sociálně stabilizovat agrárně orientované venkovské obyvatelstvo.

Pro vytvoření společného trhu byl zase nezbytný rozvoj dopravy, proto další společnou politikou je politika dopravní, ačkoli k liberalizaci dopravních služeb došlo až v roce 1988, tedy s nesmírným zpožděním. Společné řízení dopravního rozvoje se váže také na cíl vytvoření celní unie, protože liberalizace obchodu vede k jeho nárůstu a tím i k nárůstu poptávky po dopravních službách.

Jak se evropská integrace dále vyvíjela, došlo k formulaci dalšího integračního cíle, a to ke vzniku hospodářské a měnové unie. Kodifikovaný cíl hospodářské a měnové unie Maastrichtskou smlouvou tak vedl k rozšíření skupiny společných politik o část monetární politiky. Spuštěním měnové unie přenesly členské státy eurozóny část svých kompetencí na Evropskou centrální banku a jejich monetární vývoj je tak od té doby z velké části řízen zvenčí.

2.2.2 Koordinované politiky

V rámci koordinovaných politik jde mezi členskými státy a komunitárními orgány o sdílené kompetence, tzn., že národní vlády přenáší na orgány EU pouze část svých pravomocí. V praxi jde většinou o takovou formu vzájemné kooperace, kdy jsou na komunitární úrovni stanoveny standardy, které jsou závazné pro všechny subjekty Unie, s možností zpřísnění předpisů na úrovni národních vlád.

Na nejvyšším stupni koordinace je od konce 90. let politika ochrany hospodářské soutěže, neboť jednotlivé členské země vykazují stále tendence chránit své producenty před konkurenty z jiných členských států a tudíž musí být kladen velký důraz na odstraňování bariér vnitřního trhu. Míra koordinace je v případě politiky ochrany hospodářské soutěže tak velká, že svým charakterem odpovídá spíše společným politikám než koordinovaným.

Dalšími dvěma nejdůležitějšími koordinovanými politikami, jejichž význam stále roste, jsou sociální politika a politika regionální a strukturální. Ostatní koordinované politiky, jako je politika průmyslová, energetická, vědeckovýzkumná či politika ochrany životního prostředí, vykazují velkou míru neochoty přenést pravomoci na komunitární orgány a vypovídají více o národních přístupech.

3. Společná zahraničně-obchodní politika

Zahraničně-obchodní politika patří, jak již bylo zmíněno, mezi společné politiky EU a je tedy ve výlučné kompetenci Unie. Zakládá se na jednotných principech, zejména pokud jde o úpravy celních sazeb, uzavírání preferenčních obchodních dohod, obchodní aspekty duševního vlastnictví, přímé zahraniční investice, sjednocování liberalizačních opatření, vývozní politiku a opatření na ochranu obchodu, jako jsou opatření pro případ dumpingu a subvencování. Žádná členská země proto nemůže provádět samostanou zahraničně-obchodní politiku a vystupovat vůči vnějšímu světu zcela nezávisle. Evropská unie v rámci společné obchodní politiky všemi dostupnými nástroji zajišťuje výhodný přístup unijního zboží na trhy třetích zemí a otevírá svůj trh pro zahraniční zboží, přičemž důsledně sleduje dodržování mezinárodních pravidel obchodu a v případě jejich porušování přijímá opatření na ochranu svých zájmů. [14]

Cíli společné zahraničně-obchodní politiky jsou prosazování mnohostranného obchodního systému ve světě a ochrana zájmů členských zemí EU především tehdy, pokud by měl volný obchod nepříznivé dopady na ekonomickou situaci, zaměstnanost, či obchodní bilanci v Unii. Zjednodušeně se dá ale říci, že základním cílem společné zahraničně-obchodní politiky ve vztahu ke třetím zemím je kontrola množství dovozu a maximalizace vývozu. [13]

3.1 Výlučné a sdílené pravomoce

Nyní blíže rozeberme uvedenou výlučnou kompetenci EU. Zdroje vesměs uvádí výlučné pravomoce, co se týče obchodní politiky. To je ale třeba brát trochu s rezervou, protože je těžké stanovit, co vše spadá do obchodní politiky a co už ne. Výlučnou pravomoc má Unie v oblasti obchodní a celní politiky při uzavírání mezinárodních smluv a při vytváření právních aktů a také je výlučnou pravomocí vše co se týká jednotného vnitřního trhu. Mezi sdílené pravomoce pak patří oblast ochrany duševního vlastnictví (pouze pokud se dohody týkají mezinárodních aspektů, je pravomoc výlučná), oblast služeb (ve výlučné pravomoci EU jsou pouze služby poskytované bez mezistátního přemístování poskytovatele i příjemce služby – jako např. služby poskytované přes internet), dohody v oblasti kulturních a audiovizuálních, vzdělávacích a sociálních a zdravotnických služeb a také oblast tvorby práva (EU stanoví

jednotný celní tarif, ale je na členských státech, aby na jeho základě přijímaly právní akty; to samé platí i u vydávání vývozních a dovozních povolení). [7]

3.2 Orgány odpovědné za společnou zahraničně-obchodní politiku

Orgánem odpovědným za provádění společné zahraničně-obchodní politiky je Rada EU, která rozhoduje na základě návrhů předložených Evropskou komisí. Rada zmocňuje Komisi k zahájení potřebných jednání, vydává směrnice pro jednání, dává zmocnění k podpisu dohod a uzavírá je. Dále je ustanoven zvláštní Výbor pro obchodní politiku, se kterým Komise při sjednávání obchodních dohod konzultuje, a samostatné formace Výboru pro obchodní politiku a teritoriálně i zbožíově zaměřené pracovní skupiny Rady. Při pravidelných zasedáních Výboru pro obchodní politiku, řízených vždy představitelem země předsedající Radě EU, diskutují zástupci všech členských zemí s Komisí o různých mnohostranných i bilaterálních obchodně politických tématech. Zástupci členských států se scházejí také v mnohých poradních a asistenčních výborech pro obchodní otázky, které napomáhají Komisi při výkonu jejích pravomocí. Do tvorby a provádění obchodní politiky jsou mimo již zmíněných zainteresováni také představitelé zájmových skupin, sociálních partnerů, odborových svazů a nevládních organizací. [14]

3.3 Principy společné zahraničně-obchodní politiky

SOP je zakotvena v hlavě IX Smlouvy o ES (čl. 131-134). Čl. 131 Smlouvy o ES stanovuje, že: „členské státy celní unie budou jejím vytvořením přispívat k harmonickému rozvoji světového obchodu, k postupnému odstranění omezení mezinárodního obchodu a ke snižování celních překážek.“ [2 s. 43] Toto poukazuje na skutečnost, že ES se hlásí k principům, na nichž byla již dříve založena Všeobecná dohoda o clech a obchodu GATT a následně Světová obchodní organizace WTO. V článku 133 se píše, že: „SOP se zakládá na jednotných zásadách, zejména pokud jde o úpravy celních sazeb, uzavírání celních a obchodních dohod, sjednocování liberalizačních opatření, vývozní politiku a obchodní ochranná opatření, jako jsou opatření pro případ dumpingu a subvencování.“ [2 s. 43]

Obchodní vztahy se třetími zeměmi mohou mít formu mnohostranného jednání (zejména na úrovni WTO a OECD), bilaterálního jednání (s jednotlivými třetími zeměmi, regionální dohody), nebo autonomního jednání (systém všeobecných celních preferencí, ochranná opatření). [13]

3.4 Smluvní obchodní politika

Společnou zahraničně-obchodní politiku lze rozdělit na smluvní a autonomní. Smluvní obchodní politika v sobě zahrnuje, jak samotný pojem naznačuje, všechna smluvní ujednání EU se třetími zeměmi či jejich seskupeními o dovozu a vývozu zboží. K uskutečňování smluvní obchodní politiky jsou využívány smluvní nástroje SOP, které zahrnují různé formy mezinárodních dohod a smluv:

- Preferenční dohody s rozvinutými státy (např. vztahy vůči Švýcarsku a zemím ESVO)
- Preferenční dohody s rozvojovými státy (např. dohody s africkými státy a státy Karibiku)
- Vztahy vůči vyspělým a silným ekonomikám (např. vztahy vůči USA, Japonsku, Kanadě, Novému Zélandu)
- Vztahy s dalšími zeměmi nebo jejich seskupeními (např. Mexiko, Chile, státy MERCOSUR)

3.5 Autonomní obchodní politika

Autonomní obchodní politika zahrnuje veškerá opatření týkající se vývozu a dovozu, která Unie uplatňuje mimo rámec smluvních závazků vůči třetím státům. Jedná se o jednostranná opatření Rady, jimiž jsou zpravidla nařízení a směrnice a jejichž cílem je především ochránit domácí (unijní) trh. I tato opatření však musí být v souladu se závazky danými WTO. Do autonomní obchodní politiky spadají společné vývozní a dovozní předpisy, ochranná opatření, opatření proti nekalým obchodním praktikám, kvantitativní omezení a zahraničně politicky motivované obchodní zákazy. [4]

3.6 Nástroje společné zahraničně-obchodní politiky

Nástroje společné zahraničně-obchodní politiky jsou vzhledem k obsáhlosti obchodní problematiky velmi četné, ovšem základní principy jejich fungování jsou jednoduché - podstatou je jednotný základ v otázce úpravy celních sazeb, uzavírání celních a obchodních dohod, společná vyjednávací pozice na půdě WTO k prosazování cílů v oblasti zahraničního obchodu a sjednocování liberalizačních opatření, vývozní politiky a obchodních ochranných opatření. Nástroje na ochranu obchodu v podstatě suplují neexistenci mechanismu proti nekalým soutěžním praktikám v rámci mezinárodního hospodářství, který na národní úrovni provádí úřady na ochranu hospodářské soutěže. [5]

Nástroje slouží jako ochrana před přebujelým dovozem ze třetích zemí na unijní území. V případě společné zahraničně-obchodní politiky je územím míněno celé území celní unie. To není totožné s územím členských států EU. Do celní unie totiž spadá například i území Monaka či Turecka, které nejsou členy Evropské unie, a naopak například území Grónska, které patří Dánsku, je z celní unie vyňato. V rámci celní unie jsou veškerá cla odstraněna. Ovšem vůči třetím zemím jsou cla, kvóty a jiná protekcionistická opatření uplatňována v zájmu ochrany vnitřního trhu. I když se Evropská unie jakožto člen WTO snaží přispívat k liberalizaci mezinárodního obchodu, úplné odstranění těchto protekcionistických opatření nepřipadá v úvahu. Samotná existence celní unie působí, jako že je v rozporu se zásadou WTO, která ukládá smluvním státům povinnost poskytnout ostatním členům WTO veškeré výhody, které jsou uděleny kterékoli jiné zemi. Samozřejmě, že členské země celní unie si poskytují navzájem určité výhody, které zároveň neposkytují ostatním zemím, a tudíž by se mohlo zdát, že jde o porušování svých závazků v rámci WTO. Smlouva GATT ovšem povoluje podobná regionální ekonomická uskupení, pokud jejich existence nemá negativní vliv na třetí země. [17]

Nástroje se dělí na tarifní a kvantitativní, smluvní a autonomní. Rozdíl mezi tarifními a kvantitativními opatřeními je ten, že kvantitativní omezení jednoznačně zakazuje dovoz zboží překračující povolené množství. I kdyby byl dovozce ochoten zaplatit jakékoliv clo, jen aby mohl dovážet, není mu to umožněno. Oproti tomu tarifní opatření ukládá dovozci povinnost zaplatit za dovoz clo, ale pokud je ze strany dovozce vůle clo zaplatit, může dovážet jakékoliv množství – nejedná se tedy o nějaký zákaz, ale pouze o ekonomické omezení.

3.6.1 Smluvní nástroje

Smluvními nástroji jsou různé mezinárodní smlouvy, jejichž je Společenství smluvní stranou. Jedním z nejvýznamnějších obchodních vztahů je pro ES členství ve Světové obchodní organizaci (WTO), nejdůležitější mezinárodní organizaci pro oblast mezinárodního obchodu. Na půdě WTO se uskutečňují mnohostranná jednání, jedná se tedy o jednání na multilaterální úrovni. WTO by si kvůli svému významu zasloužila, aby se jí věnovaly desítky stran. V našem případě ale postačí stručná zmínka o její existenci, protože jádrem této diplomové práce je Společná obchodní politika EU a především opatření proti dumpingu a subvencím.

Je pochopitelné, že nejužší vztahy udržuje Unie se zeměmi, které jsou jí geograficky nejbližší – tedy s ostatními evropskými státy. V rámci Evropy uzavírá Unie dohody o přidružení, které jsou jakousi přípravou na budoucí členství země v EU. Před jejich vstupem do Unie existovaly dohody o přidružení například s Rumunskem a Bulharskem, v současné době je platná dohoda s Chorvatskem. Podstatou dohod o přidružení je postupná liberalizace obchodu tak, aby na konci platnosti dohody, a tedy v okamžiku vstupu do EU, byly obchodní překážky úplně odstraněny. Významným seskupením z hlediska vztahů s ostatními evropskými zeměmi je pro Unii též Evropský hospodářský prostor, který vznikl přijetím mezinárodní smlouvy Dohoda o vytvoření Evropského hospodářského prostoru. Členy Evropského hospodářského prostoru jsou EU, Island, Lichtenštejnsko a Norsko. EHP funguje tím způsobem, že tyto tři zmíněné státy, které nejsou členy EU, jsou velmi úzce zapojeny do jednotného vnitřního trhu, s tou výjimkou, že se nemohou podílet na legislativě. Z hlediska dumpingu a subvencí je podstatné, že v rámci EHP nejsou používána antidumpingová a antisubvenční opatření. Členství v EHP bylo nabídnuto také Švýcarsku, které ho ale odmítlo. Nicméně kvůli geografické blízkosti a hospodářskému významu Švýcarska má Unie zájem na udržování blízkých vzájemných vztahů, které upravují různé dvoustranné dohody. Z velkého množství dohod lze uvést například dohodu o volném pohybu osob či o životním prostředí. [18]

Dále lze zmínit asociační dohody se zeměmi Středomoří, které jsou v podstatě dohodami o přidružení, s tím rozdílem, že u těchto dohod uzavřených se středomořskými státy, jako je Alžírsko, Tunisko, Maroko, Sýrie, Egypt, Jordánsko, Libanon či Izrael, se nepředpokládá pozdější členství v EU. [18]

Významný je také Všeobecný systém preferencí (GSP), kterým Unie poskytuje již od roku 1971 výhody nejméně vyspělým státům světa. Jedná se o snížení nebo zrušení cel tak, aby bylo pro dané země jednodušší proniknout se svými výrobky na jednotný vnitřní trh EU. Konkrétní podoba poskytnutých úlev je specifikována v jednotlivých smlouvách uzavřených s danými zeměmi. [18]

Samozřejmě nelze opomenout ani vztahy Evropské unie se Spojenými státy americkými, které jsou jejím největším obchodním partnerem. Rámec vzájemných obchodních vztahů EU a USA je určen členstvím ve WTO. Dvoustranná dohoda, která by znamenala vzájemné poskytování nějakých preferencí, v tomto případě neexistuje. V 90. letech byly pouze podepsány právně nezávazné deklarace partnerství, a od roku 2007 existuje také Transatlantická ekonomická rada, jejímž cílem je vzájemné sjednocování předpisů a obchodních podmínek. [18]

A přestože EU obchoduje se spoustou dalších zemí, zaměříme se již jen na vzájemné obchodní vztahy s Čínskou lidovou republikou, protože Čína je, stejně jako USA, velmi významným obchodním partnerem Evropské unie. I Čína je členem WTO, což opět vytváří právní rámec vzájemných vztahů. Kromě toho je Čína jednou ze zemí využívajících Všeobecný systém preferencí. A existují i různé bilaterální dohody, jako je například dohoda o spolupráci celních orgánů.

3.6.2 Autonomní nástroje

Autonomní nástroje jsou naopak užívány mimo jakýkoli smluvní rámec. Podle toho, do jaké míry jednotlivá země, nebo v našem případě Unie, autonomní nástroje využívá, lze vyvodit závěr o tom, zda přistupuje k dovozům na svůj trh spíše liberálně, nebo protekcionisticky. Obecně se dají autonomní nástroje rozdělit na tarifní a netarifní (kvantitativní) a patří mezi ně cla, kvóty či dobrovolná exportní omezení, ve kterých se vývozce dobrovolně zaváže, že nepřekročí limitované množství výrobků určených do země dovozce. Na nástroje se dá ale také pohlížet z hlediska toho, zda ovlivňují vývoz, nebo dovoz. Dále je také možné rozdělit nástroje na tzv. defenzivní a ofenzivní. Defenzivní obchodní opatření lze použít jen v případech, kdy dovozy do EU způsobují nebo hrozí způsobit materiální újmu výrobnímu

odvětví v Unii a lze prokázat příčinnou souvislost mezi újmou a dovozy. Mezi defenzivní opatření patří například antidumpingová či antisubvenční opatření. Ofenzivním opatřením je pak například tzv. nařízení o obchodních bariérách, které umožňuje Komisi podat stížnost vůči třetí zemi, pokud tato nedodrží své závazky v obchodní oblasti dané v rámci WTO nebo v rámci bilaterální dohody. Dalším ofenzivním opatřením je například opatření na dovoz nebo vývoz výrobků do a z EU, a to z politických nebo bezpečnostních důvodů (bojkot, embargo nebo zvláštní režim na vývoz zbraní, jaderného materiálu, některých chemikálií, apod.). [16]

I když se většina autonomních opatření týká právě dovozu, jsou i taková, která ovlivňují vývoz. Vývoz zboží ale na rozdíl od dovozu nebývá většinou předmětem různých omezení, výjimkou je například vývoz kulturních památek nebo třeba nebezpečných chemikálií. V takovém případě jsou udělovány vývozní licence. Odůvodnění toho, že vývoz obecně nebývá příliš podroben restrikcím, je jednoduché - státy usilují o aktivní obchodní bilanci, tedy o převahu vývozů nad dovozy. Cílem společné zahraničně-obchodní politiky a jejích nástrojů pak je, jak bylo zmíněno výše, mít pod kontrolou množství dovozu a maximalizovat množství vývozu.

3.7 Protekcionismus

Charakteristickou pro období od druhé poloviny minulého století je snaha o podporu mezinárodního obchodu pomocí odstraňování bariér volného obchodu, tedy překážek vstupu na zahraniční trhy. Zároveň se ale státy snaží stále chránit své domácí producenty před zahraniční konkurencí pomocí různých protekcionistických opatření. Na tomto místě proto věnujme pár řádků protekcionismu. Protekcionismus je jakékoliv opatření přijaté k ochraně domácího odvětví před dovozy – nejčastěji se jedná o clo nebo dovozní kvótu. Existují různé důvody, kterými jednotlivé státy zavádění protekcionistických opatření obhajují. Některé jsou legitimní, jiné možná méně.

Často si protekcionistické zásahy vynutí různé zájmové skupiny, aby se zvýšil odbyt jimi nabízených statků. V takovém případě lze o legitimnosti opatření skutečně pochybovat. Běžné je také odůvodňování uvalení protekcionistického opatření ochranou domácích dělníků před

dovozem ze zemí s levnější pracovní silou. Toto odůvodnění podle některých odporuje ekonomické teorii, konkrétně popírá teorii komparativních výhod. Nicméně není vždy nutné dívat se na každý problém ze striktně ekonomického hlediska. Možná, že je někdy správné částečně obětovat hospodářský blahobyt ve prospěch podpory společných cílů, jako jsou svoboda, národní tradice, národní bezpečnost.

Naopak legitimním důvodem pro aplikaci protekcionistických opatření je z ekonomického hlediska například to, že cla mohou posunout směnné relace (poměr vývozních a dovozních cen) ve prospěch určité země. Neboli: díky zavedení cla se zvýší cena statku na domácím trhu, což má za následek snížení poptávky po tomto výrobku a tím pádem se sníží i světová cena tohoto statku (to ovšem platí pouze tehdy, pokud se jedná o dostatečně velký stát). Část cla tak dopadne na zahraničního dodavatele. Tento efekt by se ovšem ztratil, pokud by optimální clo zavedly všechny země. Za pádný vesměs považují ekonomičtí odborníci i argument, že clo pomáhá ochránit nově rozvíjející se odvětví s růstovým potenciálem před konkurencí.

Protekcionistická opatření mají následující důsledky: domácí výrobci chráněni clem uvaleným na dovoz mohou rozšířit výrobu, spotřebitelé musí nakupovat za vyšší ceny, a tudíž snižují svou spotřebu a stát získává příjem do svého rozpočtu. Příjem získaný vládou spolu s dodatečnými zisky vydělanými výrobci jsou ovšem převýšeny ekonomickými ztrátami spotřebitelů.

3.8 Ochranná opatření proti dovozu

Ochranné opatření proti dovozu může být uloženo, pokud jsou splněny dvě základní podmínky: zboží musí být do EU dováženo ve zvýšeném množství a musí být potvrzena možnost vzniku vážné újmy způsobené velkým množstvím dovážených výrobků. Pokud je dovážejícím státem země s tržním hospodářstvím, musí být tyto dvě podmínky splněny obě najednou. Jestliže se jedná o zemi s centrálně plánovaným hospodářstvím, stačí pro uložení ochranného opatření, aby byla splněna pouze jedna z podmínek. Kromě cla a kvóty je ochranným dovozním opatřením například omezení platnosti dovozních dokladů.

3.9 Kvóta

Jedním z opatření, kterými lze regulovat množství dovážených statků, je, jak již bylo řečeno, zavedení dovozní kvóty. Zavedení dovozní kvóty znamená stanovení maximálního množství dovozu určitého statku. Jedná se tedy o kvantitativní omezení výše dovozu. Kvóty jsou především rozšířeny v obchodě se zeměmi, které nejsou členy Světové obchodní organizace. V praxi jsou vybrány dovozní společnosti, kterým se udělí licence na dovoz právě ve výši dovozní kvóty. Kvóty jsou na rozdíl od cel na úrovni dohod WTO zakázány. Existují ale výjimky, které dovolují při splnění určitých podmínek, zavádět kvantitativní omezení, pokud je vyhodnoceno, že je to nutné pro ochranu společného vnitřního trhu.

3.10 Clo

Celní poplatek je dávka, kterou vybírá stát (v případě Evropské unie skupina států) při přechodu zboží přes celní hranici. Důvodem k uplatňování cel je ochrana vnitřního trhu před zbožím přicházejícím z okolních zemí nebo naopak podpora dovozu produktů, o které má EU zájem jako o vstupy nezbytné pro rozvoj výroby. Cla bývají také využívána jako prostředek ekonomické formy politického boje a přirozeně také jako prostředek k získání peněz do veřejného rozpočtu. [19]

Cla patří mezi základní autonomní tarifní omezení obchodu. Přestože se období od druhé poloviny 20. století vyznačuje všeobecnou snahou o liberalizaci mezinárodního obchodu, cla jsou stále oblíbeným nástrojem používaným k regulaci dovozu. V rámci celní unie byla veškerá cla zrušena. Vůči nečlenským zemím jsou aplikována jednotná cla, k čemuž bylo zapotřebí vytvoření určitých pravidel. Za tím účelem vznikl Celní zákoník (nazývaný též Celní kodex) a Společný celní sazebník.

3.10.1 Celní unie

Celní unie je jedním ze stupňů integračního procesu, kdy jsou v rámci vzájemného obchodování mezi členy zrušena cla. Od zóny volného obchodu, která znamená nižší integrační stupeň, se liší tím, že členské státy celní unie uplatňují společnou obchodní politiku

vůči nečlenským zemím prostřednictvím společného celního tarifu. Vznik celní unie byl již cílem smlouvy o EHS. K jejímu vytvoření došlo pak následujícími předpisy:

- Nařízení Rady (EHS) 918/83 o systému Společenství pro osvobození od cla.
- Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku.
- Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní zákoník Společenství ve znění pozdějších úprav
- Nařízení Komise (EHS) č. 2454/93, obsahující ustanovení k provádění k nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 zavádějící Celní zákoník Společenství ve znění pozdějších úprav.
- Nařízení Komise (ES) č. 1719/2005, kterým se mění příloha I nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku

3.10.2 Celní zákoník

1. ledna 1994 vstoupil v platnost celní zákoník Společenství. Zákoník platí jednotně v celém teritoriu Unie pro vývoz a dovoz zboží a je prováděn celními orgány členských států. [15]

Zbožím společenství rozumíme buďto zboží, které má původ ve členském státu Společenství anebo zboží dovezené z třetí země, které získalo tento status propuštěním do volného oběhu, nebo kombinací obou těchto způsobů.

3.10.3 Společný celní sazebník

Společný celní sazebník (dále jen SCS) je důležitým faktorem při uplatňování autonomní obchodní politiky EU. SCS určuje jednotná cla celní unie, která jsou aplikována na dovozy ze třetích zemí na území celní unie. Poprvé byl SCS přijat jako autonomní opatření EHS 28. 6. 1968. Ve formě nařízení Rady, ve kterém jsou uvedeny výše celních sazeb na dovozy v následujícím roce, se každoročně uveřejňuje v Úředním věstníku EU. Sazebník se skládá ze dvou základních prvků – celních sazeb a tzv. kombinované nomenklatury, která se používá pro účely klasifikace zboží. Výše cla je pak ve výlučné pravomoci EU a na návrh Komise o ní

rozhoduje Rada kvalifikovanou většinou. SCS zajišťuje jednak aplikaci společné obchodní politiky a jednak je vzhledem k jeho jednotnosti, která usnadňuje automatické zpracování dat, základem pro statistické informace o mezinárodním obchodu. Cla jsou vybírána celními orgány členských států, ovšem příjmy z nich jsou odváděny do společného Evropského rozpočtu.

Při aplikaci společného celního sazebníku se postupuje následovně: nejprve dojde k začlenění pod jednu z rubrik SCS; následně je vypočtena celní hodnota; dále je stanoven původ výrobku, k čemuž je použito nařízení Rady č. 802/68 o společné definici pojmu původ zboží, které pomůže stanovit původ dováženého i vyváženého zboží, přičemž se rozlišuje preferenční a nepreferenční původ zboží; a nakonec je uplatněno autonomní nebo smluvní clo. Při aplikaci cla platí zásada volby nižšího cla, kdy k aplikaci autonomního cla dojde pouze tehdy, pokud neexistuje clo smluvní, nebo pokud je smluvní clo vyšší než autonomní. V rámci SCS jsou v určitých případech připuštěny i odchylky od stanovených celních sazeb. Ke snížení stanovené celní sazby může dojít při aplikaci preferenčního režimu vůči rozvojovým státům, ke zvýšení potom při použití ochranného opatření. Ke snížení celní sazby může dojít rozhodnutím Rady, na základě dohody se třetí zemí nebo na základě úmluvy v rámci WTO. [6]

3.10.4 Celní kodex

Celní politika EU je dále unifikována celním kodexem, který upravuje obecná pravidla a postupy, které zajistí uplatnění sazebních a ostatních opatření zaváděných v rámci obchodu se zbožím mezi Unií a třetími zeměmi. Kodex slouží k sjednocení celních předpisů členských států EU. Jednotný celní kodex nabyl účinnosti 1. 1. 1994 a jeho přijetí předcházela harmonizace národních celních předpisů [14]

3.11 Změny v rámci zahraničně-obchodní politiky po vstupu ČR do EU

Vstup do EU znamenal pro Českou republiku mnoho změn a velká spousta z nich se týkala oblasti zahraničního obchodu. Zmizely pro nás hranice s ostatními členskými státy, pojmy

„dovoz“ a „vývoz“ byly v případě vnitrounijního obchodu zaměněny za „pořízení zboží z jiného členského státu“ a „dodání zboží do jiného členského státu“. Změnilo se sledování zboží jak pro statické účely, tak pro účely daňové. Dodání zboží do jiného členského státu je osvobozeno od povinnosti odvádět DPH, protože povinnost daň uhradit je na osobě registrované k DPH ve státě plnění – pořizovateli. Logicky tedy také pořízení zboží z jiného členského státu je osvobozeno od platby DPH dodavatelem, protože daň vykáže pořizovatel ve výši platné v místě plnění. Správcem DPH je pak příslušný finanční úřad podle sídla pořizovatele. Všechna tato nová pravidla významně zjednodušují vnitrounijní obchodování. [14]

3.12 Nejnovější trendy ve společné zahraničně-obchodní politice

Evropská unie se musí přizpůsobovat nejnovějším trendům celosvětového hospodářství a pracovat na modernizaci společné obchodní politiky. Důležitými sděleními jsou v tomto smyslu *Globální Evropa: konkurenceschopnost na světovém trhu* a *Obhod, růst a celosvětové záležitosti – obchodní politika jako klíčový prvek strategie EU 2020*.

3.12.1 Globální Evropa: konkurenceschopnost na světovém trhu

Evropská komise pracuje od roku 2006 na modernizaci společné obchodní politiky s cílem podpořit konkurenceschopnost EU. Jedná se o strategii Globální Evropa, která zahrnuje liberalizaci podmínek obchodu, revizi nástrojů na ochranu obchodu nebo reflexi prioritních teritorií a vztahy vůči Číně. Jejím zastřešujícím dokumentem je Sdělení Komise nazvané *Globální Evropa: konkurenceschopnost na světovém trhu*. „Smyslem tohoto sdělení je určit podíl obchodních politik na stimulaci růstu a vytváření pracovních příležitostí v Evropě. Určuje, jak můžeme v prudce se měnící globální ekonomice budovat komplexnější, více integrované a do budoucna orientované politiky vnějšího obchodu, které výrazněji posílí evropskou konkurenceschopnost. Zdůrazňuje potřebu přijmout nástroje obchodních politik EU pro nové výzvy, angažovat nové partnery, abychom zajistili, že Evropa zůstane otevřená světu a ostatní trhy otevřené nám. Toto sdělení rovněž řeší některé z vazeb mezi politikami uplatňovanými doma a v zahraničí. S tím, jak globalizace stírá rozdíly mezi domácími a

mezinárodními politikami, budou mít naše domácí politiky často určující vliv na naši konkurenceschopnost a naopak. Uznání potřeby integrovaného a jednotného přístupu k domácím a globálním výzvám bylo pro tuto Komisi známkou úspěchu. Avšak je potřeba udělat více, abychom tuto potřebu zohlednili ve způsobu našeho myšlení a práce.“ [3 s. 2]

3.12.2 Obchod, růst a celosvětové záležitosti – obchodní politika jako klíčový prvek strategie EU 2020

Evropská unie je největším vývozcem na světě. Vývoz tvoří 13% HDP EU. Nicméně prvenství není lehké udržet ve světle globalizace, kdy se rychle rozvíjející ekonomiky dostávají rapidně do popředí. Očekává se, že do roku 2015 bude 90% světového růstu vznikat mimo Evropu, přičemž třetinu bude tvořit Čína. Evropská unie musí na tento trend reagovat a zajistit, aby byly odstraněny přetrvávající překážky ze třetích zemí, které omezují evropské podnikatele při jejich vstupu na třetí trhy, při přístupu k veřejným zakázkám a surovinám, a v neposlední řadě v oblasti investic do třetích zemí. Evropská unie musí nadále usilovat o snižování celních sazeb u průmyslového a zemědělského zboží a zároveň se zaměřit na nové oblasti zahraničního obchodu, jako jsou služby, investice, ochrana práv duševního vlastnictví, přístup k veřejným zakázkám, podpora a šíření inovací, regulace, normy a pohyb osob.

Jako novou vizi společné zahraničně-obchodní politiky EU a s cílem udržet si klíčovou pozici předložila Komise v listopadu roku 2010 Sdělení nazvané *Obchod, růst a celosvětové záležitosti – obchodní politika jako klíčový prvek strategie EU 2020*. Strategie uvádí, jakým způsobem by měly obchod a investiční politika přispět ke zvýšení růstového potenciálu evropské ekonomiky. Evropská unie očekává přínos strategie zejména v oblasti liberalizace, rozšíření palety dostupného zboží a služeb na trhu EU a tvorby pracovních míst. Unie bude i nadále prohlubovat obchodní vztahy s dalšími strategickými partnery, jako jsou USA, Čína, Rusko a Japonsko, a klást přitom hlavní důraz na odstraňování jiných než celních překážek obchodu. Podaří-li se Unii dokončit všechna probíhající jednání (kolo jednání v Dauhá a bilaterální dohody) a dosáhnout pokroku v jednání se strategickými partnery, mohl by se do roku 2020 zvýšit HDP EU o více než 1%. Dokončení jednání v dlouhodobém horizontu přinese snížení cel o polovinu na zhruba 1,7% a průměrných dovozních cel v EU o pětinu na 1,3%. Komise bude také usilovat o odstranění překážek v oblasti služeb, které tvoří 70%

světové produkce, ale pouze asi pětinu světového obchodu. Konkrétně se jedná o usnadnění časově omezeného pohybu osob za účelem poskytování služeb, ať v EU, tak i recipročně v zahraničí. Evropská komise bude usilovat o odstranění bariér, které brání evropským firmám ucházet se o zakázky v třetích zemích a navrhne legislativní nástroj EU na zabezpečení a zvýšení symetrie v přístupu k trhům veřejných zakázek v rozvinutých zemích a rychle se rozvíjejících tržních ekonomikách. V oblasti inovací bude Komise usilovat o aktualizaci dohody Světové obchodní organizace o informačních technologiích z roku 1996. Dále bude Unie posilovat spolupráci v oblasti regulace, soustředit se na sbližování norem a určitých postupů pro ověřování a certifikace. Zvláštní pozornost bude Komise věnovat mezinárodní celní spolupráci s cílem zajistit vyšší bezpečnost a ochranu práv duševního vlastnictví. [16]

4. Dumping

Dumpingem se rozumí nekalá obchodní praxe, při které společnost prodává tentýž výrobek za jiné ceny na domácím trhu než na trhu pro vývoz, nebo za ceny, které jsou nižší než nejnižší srovnatelná cena stejného výrobku vyváženého do některé třetí země za obvyklých podmínek. Kromě toho je také za dumping považováno, pokud výrobce prodává svůj výrobek v zahraničí za cenu, která je nižší, než jeho výrobní náklady po odečtení výrobních daní.

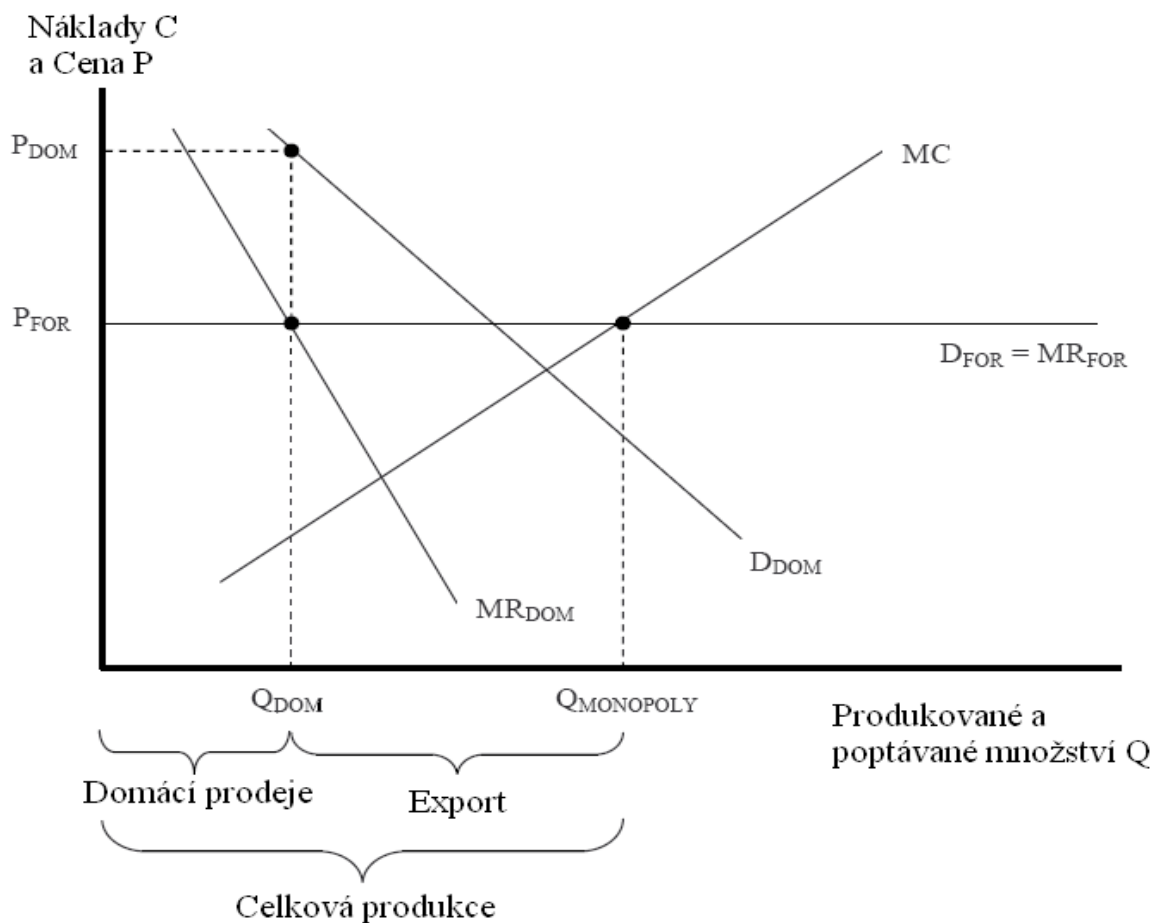
Zahraniční výrobce tedy dováží na domácí trh určité výrobky. Domácí výrobce dodávající na tentýž trh podobné výrobky zjistí, že cena výrobků dovážených zahraničním konkurentem je nižší než běžná cena těch samých výrobků, které zahraniční výrobce prodává na svém vlastním trhu. Pokud je navíc tuzemský výrobce v nepříznivé hospodářské situaci, která je prokazatelně zaviněna dovozem těchto cenově podbízených výrobků, může požádat příslušný úřad o zahájení antidumpingového řízení. [15]

Dumping, který je tu popsán a který je všem poměrně dobře známý a také je dobře postihnutelný antidumpingovým clem, je cenový dumping. Jeho se týká formální definice dumpingu, která zde byla uvedena. Kromě cenového dumpingu bývají také skloňovány pojmy jako daňový, sociální, měnový či ekologický dumping, kterým bude věnována pozornost později.

4.1 Ekonomická interpretace dumpingu

Graf níže popisuje situaci, kdy domácí monopolní výrobce prodává na domácím trhu při poptávce D_{DOM} . Na zahraničním trhu je dokonale elastická poptávka a výrobce tudíž může prodat množství, které chce za cenu P_{FOR} . Poptávku na zahraničním trhu znázorňuje vodorovná linka. Předpokládá se segmentovaný trh, a proto může výrobce prodávat na dvou trzích za rozdílné ceny. MC je křivka mezních nákladů pro celkový výstup na obou trzích. Aby výrobce maximalizoval zisk, musí se MR a MC na obou trzích rovnat. MR_{DOM} je mezní příjem na domácím trhu, jeho křivka leží pod poptávkou na domácím trhu. Exportované výrobky jsou prodávány za cenu P_{FOR} . K vyrovnaní MC a MR na obou trzích je třeba vyrobit množství $Q_{MONOPOLY}$, z toho Q_{DOM} je prodáváno na domácím trhu a export představuje

$Q_{\text{MONOPOLY}} - Q_{\text{DOM}}$. Produkční náklady na další jednotku jsou v tomto případě rovny P_{FOR} . Množství Q_{DOM} je prodáváno za cenu P_{DOM} , která je vyšší než P_{FOR} , tudíž firma praktikuje dumping. [8]

Obrázek 1: Příklad dumpingu

Zdroj: Krugman, P. R., Obstfeld, M., International Economics, 2003

4.2 Důležité pojmy

S dumpingem souvisejí další pojmy, jako je *běžná hodnota*, *vývozní cena* či *dumpingové rozpětí*, které je nutně třeba vysvětlit, jestliže chceme problematiku dumpingu pochopit.

4.2.1 Běžná hodnota

Výpočet běžné (normální) hodnoty je prvním krokem při rozhodování o tom, zda dochází k dumpingu. Zpravidla se běžná hodnota určuje na základě ceny, která je běžně placena

nezávislým odběratelem v zemi vývozu – jedná se tedy o určení podle ceny na domácím trhu. Předpokladem k tomu, aby mohla být normální hodnota tímto způsobem stanovena, je to, aby cena na domácím trhu vycházela z férových a nezkreslených soutěžních podmínek. To znamená, že této metody určení běžné hodnoty nemůže být použito, pokud je výrobek na domácím trhu prodáván pod hranicí výrobních nákladů a je tedy cenově podbízen. Podstatný je také pojem *nezávislý odběratel*. Běžná hodnota totiž nemůže být určena podle ceny na domácím trhu, pokud na domácím trhu dochází k prodeji výrobků mezi spojenými podniky. A dalším případem, kdy nelze určit normální hodnotu podle ceny na domácím trhu je logicky situace, kdy je výrobek určen pouze pro vývoz a na domácím trhu není vůbec prodáván. V uvedených situacích, ve kterých nelze běžnou hodnotu tímto základním způsobem určit, se přistupuje k dalším metodám stanovení normální hodnoty. Jednou z nich je určení běžné hodnoty na základě vývozní ceny do třetí země, tedy v případě EU do země mimo Unii. Kromě toho se také používá metoda uměle kalkulované ceny, jejímž principem je součet výrobních, režijních, správních, prodejních nákladů a určitého ziskového rozpětí. Tyto náklady je výrobce, proti kterému je vedeno antidumpingové řízení, povinen prokázat pomocí dokladů a účetních knih. Ať už se ale použije kterýkoliv z těchto postupů výpočtu běžné hodnoty, vždy je nutné, aby země vývozu byla zemí s tržním hospodářstvím. V případě, že se jedná o zemi s centrálně plánovaným hospodářstvím, je nejprve nutné stanovit nějakou třetí zemi s tržním hospodářstvím, která se v co nejvíce ohledech nejlépe podobá zemi, které se antidumpingové šetření týká. [20]

4.2.2 Vývozní cena

Poté co je stanovena běžná hodnota, musí být také stanovena vývozní cena, aby mohlo dojít k porovnání vývozní ceny s normální hodnotou. Způsobů pro výpočet vývozní ceny je, stejně jako tomu bylo u běžné hodnoty, více. Základní je metoda skutečné vývozní ceny. Vývozní cena je potom ta, která je vývozcem ze třetí země účtována zákazníkovi za zboží určené na vývoz do EU – není to tedy cena, za kterou je výrobek prodáván přímo na unijním trhu. Existují situace, kdy tato metoda použít nejde - například pokud je zboží směňováno za jiné a žádná skutečně zaplacená cena v tom případě tedy neexistuje. Potom je použita metoda uměle konstruované vývozní ceny. Uměle konstruovaná vývozní cena je vypočítána tak, že se od ceny, která je účtována prvnímu nezávislému kupujícímu v EU, odečtou náklady, které

vznikly mezi dovezením zboží na unijní trh a prodejem tomuto kupujícímu. Především se jedná o dopravní či skladovací náklady, pojištění, cla, daně a různé poplatky, které je potřeba odečíst. I v případě vývozní ceny jsou náklady zjišťovány z účetních knih a doložených dokladů. [20]

4.2.3 Dumpingové rozpětí

Nakonec je v rámci antidumpingového šetření porovnána normální a vývozní cena a zjištěný rozdíl je dumpingovým rozpětím. Je samozřejmé, že kvůli objektivitě musí být obě ceny srovnatelné. Proto se obě ceny porovnávají na úrovni Ex Works (dodací doložka EXW, neboli „ze závodu“, která znamená, že veškeré náklady související s přepravou zboží hradí kupující). Zjištěné dumpingové rozpětí pak představuje nejvyšší možné antidumpingové clo, přičemž clo musí být nižší než antidumpingové rozpětí, pokud to postačuje k odstranění újmy způsobené výrobnímu odvětví Unie. [20]

4.3 Formy dumpingu

Podle toho, jaké důvody vývozce k dumpingu vedou, rozlišujeme například střídavý, strategický či predátorský dumping. Predátorským dumpingem je prodej pod hranicí výrobních nákladů za účelem získání monopolního postavení na cizím trhu a především likvidace domácí konkurence. Právě díky tomu, že je jeho hlavním cílem likvidace konkurence, si vysloužil tento druh dumpingu označení „predátorský“. Strategický dumping se pak říká tomu, když je cílenou strategií vyvážející země uzavírat se dovozy a naopak podporovat vývoz svých výrobců za dumpingové ceny. Střídavým se nazývá dumping, který trvá pouze několik měsíců a poté přestane výrobce dumpingovou strategií uplatňovat a začne prodávat za běžné ceny. Střídavý dumping slouží většinou k pronikání na cizí trhy či k upevňování postavení a využívají ho výrobci, kteří by si nemohli dovolit prodávat za dumpingové ceny po delší dobu. Klasickým typem dumpingu je potom mezinárodní cenová diskriminace, tedy prodávání stejného výrobku na dvou různých trzích za různé ceny. Ať už jde ale o predátorský, strategický, střídavý dumping či mezinárodní cenovou diskriminaci,

vždy se jedná pouze o různé typy cenového dumpingu. Kromě cenového existuje také sociální, daňový, mzdový, ekologický či měnový dumping.

4.3.1 Sociální dumping

Termín sociální dumping je v poslední době velmi populární. Mluví se o něm vždy v souvislosti s importem ze zemí, v nichž jsou nižší pracovní standardy a tedy i nižší náklady na práci. Podle některých představuje takovýto sociální dumping nespravedlivou výhodu v mezinárodním obchodě. Všeobecně známými jsou například nízké pracovní standardy v Číně. Nízké náklady na práci vytvářejí významnou konkurenční výhodu pro čínské výrobce, což lze označit za sociální dumping. Nemusíme ale chodit tak daleko, o sociálním dumpingu se totiž hovoří často i v rámci EU. Každá členská země má vlastní národní systém pracovního práva a sociální ochrany a tím ovlivňuje náklady podniků, které musí samozřejmě dodržovat předepsané sociální normy a nést náklady bezpečnosti práce. V rámci jednotného evropského trhu jsou pak jednotlivé podniky vystaveny konkurenci společností ze členských zemí, v nichž jsou pracovní standardy na nižší úrovni. Výhoda států s nižšími pracovními standardy může být ale na druhou stranu často vyvážena výhodami, které plynou podnikům v zemích s vyššími standardy – lepší infrastruktura či kvalifikovanější a zkušenější pracovní síla.

Členské země, které si připadají sociálním dumpingem znevýhodněné, by rády přenesly právní rámec sociální politiky na evropskou úroveň. Harmonizované pracovní a sociální standardy by zajistily rovnost nepřímých pracovních nákladů pro všechny podniky a odstranily konkurenční výhodu států s nižšími standardy.

Sociální dumping nelze považovat za dumping v pravém slova smyslu, protože nesplňuje jeho definici. Exportované výrobky a služby jsou prodávány za nižší ceny díky nižším nákladům na pracovní sílu, ale nejedná se zde o prodej pod hranicí výrobních nákladů. Je tedy otázkou, proč by se proti němu měly podnikat nějaké kroky. Jedině snad pokud se jedná o situaci, kdy bezpečnost a sociální standardy jsou natolik nízké, že neodpovídají lidské důstojnosti. V zájmu zvyšování konkurenceschopnosti svých podniků by mohly mít vlády teoreticky snahu snižovat sociální a pracovní standardy, aby snížily náklady na práci. Toho se odpůrci

sociálního dumpingu obávají, protože by to znamenalo krok zpátky od moderní společnosti plné sociálních jistot.

4.3.2 Mzdový dumping

Podobný sociálnímu dumpingu je mzdový dumping. Podstatou mzdového dumpingu je, že cena práce v jedné zemi může být z hlediska konkurenceschopnosti nespravedlivě nižší, než cena práce v druhé zemi. Vyspělejší země s vysokými mzdovými standardy se cítí být tímto poškozeny. V Evropské unii se cítí být takto ohroženo především Německo, které má strach z přílivu levnější pracovní síly ze zahraničí, zejména z novějších členských států jako například z České republiky nebo z Polska. Německo by rádo nastavilo minimální mzdu v ostatních členských zemích takovým způsobem, aby tolik nekonkurovala mzdám německým. Stejně jako tomu bylo v případě sociálního dumpingu, ani mzdový dumping nelze považovat za dumping v pravém slova smyslu. Zatímco v Německu si velmi silné odbory umí vynutit vyšší mzdy, než jaké by se přirozeně vytvořily na svobodném trhu, v novějších členských zemích odrážejí mzdy nabídku práce a poptávku po práci a jsou proto nižší. Jedná se o přirozený rozdíl v nákladech na práci a jen stěží se tomu dá říkat mzdový dumping.

4.3.3 Daňový dumping

Pojem daňový dumping vznikl v situaci, kdy staré členské země EU reagovaly na vstup nových členských zemí, které měly výrazně nižší míru zdanění. Daňovým dumpingem pak začal být označován fakt, kdy kvůli zemím, které měly nižší daňové sazby než jejich konkurenti, přicházeli tito konkurenti o investice. S odvoláním na daňový dumping začaly země s vyššími sazbami prosazovat harmonizaci daní, tedy sjednocení na jejich vyšší úrovni. Zemím, které by harmonizaci odmítly, by měl potom být znesnadněn přístup k evropským financím.

4.3.4 Ekologický dumping

Ekologický dumping lze považovat za součást daňového dumpingu. Ve vyspělých zemích se totiž z některých výrobků zatěžujících životní prostředí vybírají ekologické daně, které samozřejmě zvyšují náklady výroby, což zhoršuje konkurenceschopnost podniků oproti podnikům z jiných zemí, ve kterých tyto ekologické daně neexistují.

4.3.5 Měnový dumping

Měnovým dumpingem bývá označována situace, kdy dojde k devalvaci měny centrální bankou, což je výhodné pro vývozce, protože za své výrobky dostanou v národní měně více peněz. Ale je těžké říct, jak velké výhody devalvace státu přinese, protože zároveň dojde ke zdražení dovozů a navíc ke zvyšování inflace.

4.3.6 Shrnutí různých forem dumpingu

Obecně lze říci, že kromě cenového dumpingu, se všechny tyto ostatní formy dumpingu za dumping pouze vydávají, ale ve skutečnosti, jak bylo výše několikrát zmíněno, s ním nemají příliš mnoho společného. Vesměs se nejedná o žádné nekalé obchodní praktiky, ale o rozdílné standardy a výchozí situace v různých zemích. K označení za dumping došlo ve většině případů ze strany politiků ze starých členských zemí Unie a důvodem byl většinou strach z vyšší konkurenceschopnosti podniků z nových členských států.

4.4 Antidumpingové zákonodárství

Antidumpingová praxe je stará více než sto let. První systém antidumpingového práva byl přijatý v Kanadě v roce 1904. Kanadu následoval v roce 1905 Nový Zéland, 1906 Austrálie, 1916 Spojené státy americké nebo například v roce 1921 Velká Británie. Začátky mezinárodní spolupráce v této oblasti pak spadají do období těsně po skončení druhé světové války, kdy se začalo jednat o vytvoření Mezinárodní obchodní organizace (ITO). Ta měla mít za cíl především odstraňování překážek bránících rozvoji volného obchodu. Dočasně, dokud

nevznikne ITO, byla v roce 1947 uzavřena Všeobecná dohoda o clech a obchodu (GATT). K vytvoření Mezinárodní obchodní organizace ale nikdy nedošlo a z původně dočasné se GATT stala téměř padesát let trvající dohodou, která byla nakonec v roce 1995 nahrazena Světovou obchodní organizací (WTO).

4.4.1 Článek IV GATT

Pro nás je podstatný především článek IV GATT, který se týká dumpingu a subvencí. Článek IV GATT ustanovuje, co lze považovat za dumping a co nikoliv, v jakých situacích je možné zavádět antidumpingová a vyrovnávací cla a jak vysoká mají tato cla být. Samozřejmě, že článek upravuje pouze vztahy mezi smluvními stranami, tedy mezi zeměmi, které Všeobecnou dohodu o clech a obchodu podepsaly. Mimo jiné se v něm říká, že: [17]

- Dumping, kterým se zboží z jedné země uvádí na trh druhé země za cenu nižší, než je jeho běžná hodnota, je zavrženíhodný, pokud působí nebo hrozí způsobit újmu výrobnímu odvětví v zemi dovozu nebo pokud citelně zdržuje vybudování domácího výrobního odvětví.
- Za zboží s nižší než běžnou hodnotou je považováno takové, jehož vývozní cena je nižší než srovnatelná cena podobného výrobku určeného pro spotřebu v zemi vývozce. Pokud neexistuje cena ve vývozní zemi, srovnává se vývozní cena s cenou obdobného výrobku vyváženého do třetích zemí nebo s výrobními náklady na výrobek v zemi původu, ke kterým se přičte průměrná prodejní režie a zisk.
- Poškozená strana může za účelem vyrovnání nebo zabránění dumpingu uvalit na dumpovaný výrobek antidumpingové clo, které však nesmí převyšovat dumpingové rozpětí.
- Pokud bylo zjištěno, že byla na výrobu nebo vývoz dováženého výrobku přímo nebo nepřímo poskytnutá subvence, může být v zemi dovozu aplikováno vyrovnávací clo, které ale nesmí být vyšší, než je odhadnutá výše subvence.

4.5 Antidumping – ano, či ne?

Antidumping je neustále předmětem sporů mezi jeho zastánci a odpůrci. Lidé liberálního smýšlení, kteří neuznávají státní zásahy do ekonomiky a tedy ani existenci antidumpingových opatření, tvrdí, že výhodou mezinárodního obchodu je zvyšování konkurenceschopnosti, snižování cen, zvyšování kvality a pochopitelně rozšiřování možností výběru pro spotřebitele. Podle liberálů dochází kvůli antidumpingovým clům k umělému zvyšování cel a narušování komparativních výhod zemí. Opačný názor zastávají protekcionisté, podle nichž je třeba chránit domácí výrobce před zahraničními konkurenty především ze zemí s levnější pracovní silou, aby nedocházelo ke snižování zaměstnanosti. Podle protekcionistů zlikviduje zahraniční dovoz vstupem na domácí trh s podhodnocenou cenou domácí producenty a získá tak monopolní postavení. Následně zvýší ceny nad úroveň, která byla na domácím trhu původně před jeho vstupem. Odpůrci antidumpingových opatření argumentují tím, že pokud domácí výrobce sníží své ceny pod úroveň ostatních, aby odlákal zákazníky konkurenci a zvýšil tak svůj zisk a třeba i dosáhl monopolního postavení, je to považováno za běžnou praxi, ale pokud se to samé děje v rámci mezinárodního obchodu, již se jedná o dumping. Z toho důvodu liberálové považují antidumping za nefér praxi, která je diskriminující vůči zahraničním výrobcům. Říci, který z těchto dvou názorových proudů je tím správným, není možné. Na obou stranách stojí pevné argumenty a každý si musí na tuto problematiku vytvořit vlastní názor.

4.6 Antidumping v ČR

Pro metody zjišťování zda dochází k dumpingu a pro opatření, kterými jej lze postihovat, platí, jak bylo uvedeno, mezinárodní pravidla, podle kterých postupují všechny členské státy Světové obchodní organizace. Česká republika se v roce 1994 přihlásila k pravidlům pro antidumping, přijatým WTO v Dohodě o provádění článku VI GATT 1994. První normou, která zavedla do právního řádu ČR ochranný nástroj z instrumentáře mezinárodních obchodních pravidel GATT 1994, a to antidumpingové clo, respektive závazek dovážejícího subjektu nedopouštět se dumpingu, se stal zákon č. 152/1997 Sb., na ochranu před dovozem dumpingových výrobků a o změně a doplnění některých zákonů, který nabyl účinnosti 10. 7. 1997. Se vstupem ČR do EU a s přijetím společné obchodní politiky došlo však k zásadní

změně dosavadní antidumpingové praxe. Antidumping je od té doby upraven příslušnou komunitární legislativou. Základním předpisem týkajícím se antidumpingu je nyní Nařízení Rady (ES) č. 1225/2009 ze dne 30. 11. 2009 o ochraně před dumpingovým dovozem ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství. [15]

4.7 Antidumping v Evropské unii

Orgánem pověřeným provádět antidumpingová šetření v EU je Evropská komise. Samotné antidumpingové šetření zahrnuje zkoumání existence dumpingu a vzniku podstatné újmy (či hrozby podstatné újmy) komunitárnímu výrobnímu odvětví, která byla zapříčiněna dumpingovými dovozy. Antidumpingová opatření jsou zároveň zavedena, jen pokud je to v širším zájmu Unie, tzn. v zájmu výrobců, dovozců i spotřebitelů a všichni tito musí být také schopni vyjádřit své stanovisko. [14]

4.7.1 Antidumpingové nařízení

Dříve platná pravidla Společenství byla v roce 1996 nahrazena novým antidumpingovým nařízením, které například zavedlo přísné časové limity pro dokončení vyšetřování a konečné rozhodnutí tak, aby byly efektivně vyřizovány stížnosti na dumpované dovozy. Toto antidumpingové nařízení stanovuje, za jakých podmínek mohou být cla uvalena: [20]

- Musí být prokázána existence dumpingu, tzn., že cena, za kterou je výrobek prodáván na unijním trhu, musí být nižší, než cena na domácím trhu
- Musí být prokázána existence materiální újmy výrobnímu odvětví Unie, přičemž újmou se rozumí například snížení prodejů, zisku, produktivity, či ztráta podílu na trhu.
- Musí být prokázána příčinná souvislost mezi dumpingem a vzniklou újmou.
- Uložení antidumpingového opatření musí být v zájmu Unie, tzn., že náklady na zavedení opatření nesmí být neadekvátní prospěchu, který opatření přinese.

4.7.2 Schéma antidumpingového řízení

Pokud má některé odvětví dojem, že je mu dumpovanými výrobky ze třetí země způsobována újma, může buď přímo, nebo prostřednictvím vlády své země předložit stížnost Evropské komisi. Do 45 dní pak Komise musí stížnost posoudit a rozhodnout, zda je opodstatněné zahájit vyšetřování. Pokud stížnost nereprezentuje alespoň 25% produkce EU nebo nejsou poskytnuty dostatečné důkazy, Komise stížnost zamítne. Vyšetřování musí být ukončeno do 15 měsíců, většinou ale netrvá déle než jeden rok.

Nejdříve po 60 dnech, nejdéle však do 9 měsíců po zahájení šetření může Komise uložit prozatímní clo. To stejně jako konečné clo nesmí převýšit dumpingové rozpětí. Po skončení vyšetřování pak může být po konzultaci s členskými zeměmi uvaleno konečné clo, o kterém musí rozhodnout Rada ministrů. Doba platnosti konečného cla je pět let. Pokud i po pěti letech dumping trvá a výrobci mají pocit, že by jim v případě skončení platnosti opatření byla působena újma, může být zahájeno vyšetřování o nutnosti prodloužení opatření. [15]

Zde je pro přehlednost zjednodušené schéma antidumpingového řízení vedeného Evropskou komisí:

- Podání stížnosti → Komise zkoumá stížnost
 - a) Do 45 dní rozhodne Komise o zahájení šetření → oznámení o zahájení šetření je publikováno v Úředním věstníku EU; šetření trvá maximálně 15 měsíců
 - Nejdříve po 60 dnech, nejdéle však do 9 měsíců od zahájení šetření, může být přijato prozatímní opatření → oznámení o přijetí prozatímního opatření je publikováno v Úředním věstníku EU
 - b) Komise rozhodne o ukončení šetření → oznámení o ukončení šetření je publikováno v Úředním věstníku EU
 - K ukončení šetření dojde přijetím konečného antidumpingového cla nebo přijetím závazku; obojí s platností 5 let

- V průběhu platnosti konečného opatření může být proveden přezkum
 - Prozatímní přezkum z podnětu některé ze zúčastněných stran
 - Přezkum pro nového vývozce z podnětu nově dotčené zúčastněné strany
 - Přezkum před pozbytím platnosti za účelem jejího dalšího prodloužení
 - Antiabsorpční šetření za účelem přezkoumání, zda se uložené antidumpingové clo promítlo do cen výrobku, tj. zda není absorbováno výrobcem či vývozcem
 - Šetření proti obcházení za účelem přijetí opatření k zamezení obcházení přijatého antidumpingového opatření
 - Platnost cla může být pozastavena
 - Nebyla-li po 5 a více letech prodloužena platnost konečného antidumpingového opatření, přestává být antidumpingové clo vybíráno
- K ukončení šetření dojde bez přijetí opatření

5. Subvence

Další praktikou, proti které se EU snaží bojovat, aby jí nebyla způsobována újma, je poskytování státních subvencí. Subvencí je nazýváno poskytnutí finančního příspěvku vládou v zemi původu nebo vývozu (může se jednat o přímý převod peněžních prostředků, o prominutí jinak splatných příjmů či dodávání zboží nebo poskytování služeb, které nejsou součástí obecné infrastruktury) nebo jakákoliv forma příjmové či cenové podpory ve smyslu čl. XVI GATT 1994, kterou je příjemci poskytnuta výhoda. [14]

V důsledku poskytnutých subvencí vzniká, stejně jako u dumpingu, výhoda pro dovážející výrobce v podobě stanovení nižších cen, než jaké mohou stanovit domácí výrobci. Tím se snižuje konkurenceschopnost domácích výrobců a celého výrobního odvětví Unie. Zatímco v případě dumpingu je cena nízká z iniciativy zahraničního výrobce, u subvencí je výrobce schopen prodávat za nízkou cenu díky pomoci, která mu byla poskytnuta státem. Země mají různé důvody pro poskytování subvencí. Důvodem může být zvýhodnění domácích výrobců při jejich vývozu před výrobci ze země dovozu. Stejně tak jím ale může být snaha udržet při životě upadající podnik nebo celé odvětví. Příznivci subvencí vyzdvihují jejich pozitivní dopad na transformující se ekonomiky a ekonomiky rozvojových zemí.

5.1 Antisubvenční nařízení

Subvencí se týkající mezinárodní pravidla jsou zakotvena v Dohodě WTO o subvencích a vyrovnávacích opatřeních. Ustanovení Dohody jsou promítnuta v Nařízení ES č. 2026/97 ze dne 6. 10. 1997 o ochraně před dovozem subvencovaných výrobků ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství. [21]

Antisubvenční nařízení stanovuje, že subvencí je přímé či nepřímé poskytnutí státní podpory na výrobu, vývoz či přepravu zhotoveného výrobku uváděného na území Společenství do volného oběhu. Za subvencovaný je pro účely nařízení považován výrobek, na který byla poskytnuta napadnutelná subvence. Nařízením je také stanoven subjekt, který může státní podporu poskytnout – je jím vláda země původu dováženého výrobku.

5.2 Antisubvenční řízení

Protisubvenční řízení má za úkol ochránit domácí výrobce před dovozy subvencovaných výrobků. Jeho výsledkem může být uložení vyrovnávacího opatření (cla), nebo může být zastaveno bez přijetí opatření. Vyrovnávací opatření je možné uložit pouze na dovozy, kterým státní orgány vyvážející země poskytly subvence na výrobu, vývoz, prodej či dopravu dotčeného výrobku. Protisubvenční řízení provádí v rámci Evropské unie výhradně Evropská komise na základě písemného podnětu podaného fyzickou nebo právnickou osobou nebo sdružením bez právní subjektivity, které jedná jménem výrobního odvětví. Pokud dojde v průběhu šetření k předběžnému zjištění, že na dovážený výrobek byla poskytnuta napadnutelná subvence, čímž je výrobnímu odvětví společenství způsobena újma, a je-li v zájmu EU zasáhnout a zabránit újmě, může Komise uložit nejdříve 60 dní a nejpozději 9 měsíců po zahájení řízení prozatímní vyrovnávací opatření, jehož maximální doba trvání je 4 měsíce. Konečným výsledkem protisubvenčního šetření může být: zastavení řízení bez přijetí opatření (pokud je podnět stažen nebo se v průběhu šetření zjistí, že není nutné přijmout žádná opatření, a nebo pokud je napadnutelná subvence pouze nepatrná), přijetí uspokojivého dobrovolného závazku (pokud se vláda země vývozce zaváže zrušit subvenci nebo pokud se vývozce zaváže změnit ceny svých výrobků nebo přestat výrobky vyvážet) nebo uložení konečného opatření, které schvaluje Rada EU (vyrovnávací clo pak zůstává v platnosti pouze po dobu, která je nutná k vyrovnání účinku napadnutelných subvencí, které působí újmu). [14]

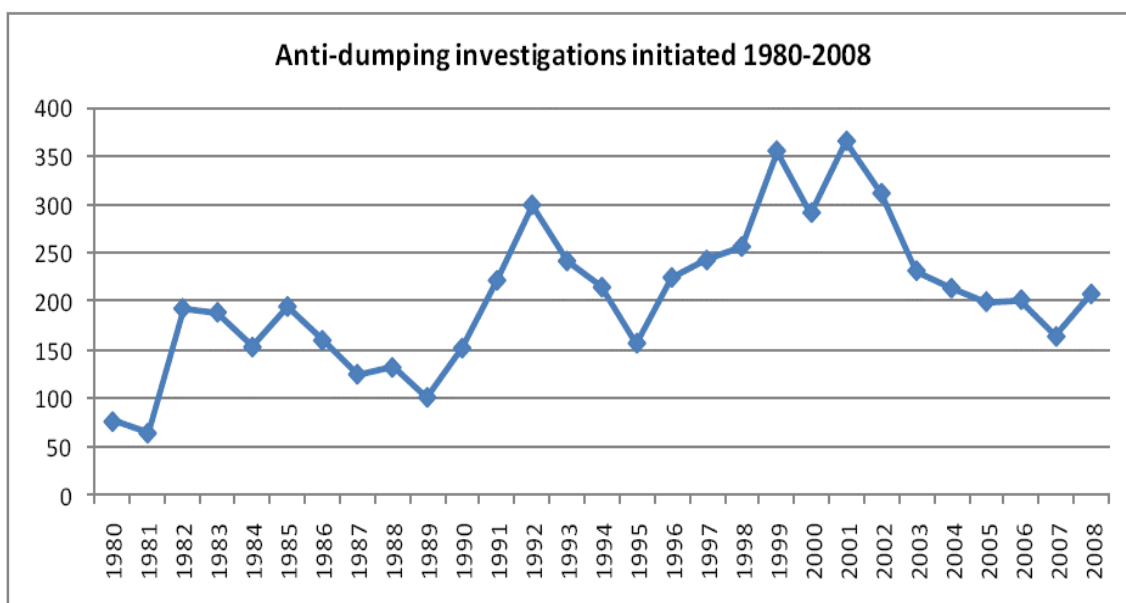
Pokud se dospěje k závěru, že výrobek dovážený do EU je subvencovaný, přikročí se k antisubvenčnímu opatření – uložení vyrovnávacího cla. V praxi ovšem není antisubvenční řízení tak časté, jako antidumpingové. Stačí nahlédnout do seznamu protisubvenčních a antidumpingových opatření EU a hned je patrné, že je uvaleno mnohem více antidumpingových cel, než těch antisubvenčních. Aby mohlo být uloženo jakékoliv protisubvenční opatření, je nutné, aby Komise nejprve dokázala existenci subvence, dále že je komunitárnímu výrobnímu odvětví způsobována újma, že existuje příčinná souvislost mezi existencí subvence a újmou a že je v zájmu Společenství uložit ochranné opatření.

6. Analýza počtu zaváděných opatření

Tato kapitola se bude dále zabírat antidumpingovými a protisubvenčními opatřeními, konkrétně zde budou analyzovány z různých pohledů počty zaváděných opatření. Rozebereme zaváděná ochranná opatření z pohledu zemí, které jsou jejich iniciátory, zemí proti kterým jsou opatření namířena či jednotlivých sektorů, kterých se opatření týkají nejčastěji. Údaje použité v grafech a tabulkách se budou vztahovat většinou k letům 1980-2008 či 1995-2008. Analyzován bude tedy vždy delší časový úsek, čímž dosáhneme jistoty, že data nejsou něčím zkreslena, což by se mohlo stát, pokud bychom použili pouze údaje za jeden rok. Zároveň nám tento několikaletý časový úsek umožní provádět srovnání v čase a vyvozovat závěry ohledně toho, jak se jednotlivá čísla v čase vyvíjí. Jednotlivé grafy budou převzaty z dokumentu *Global Trade Protection Report 2009*, který publikoval internetový server *antidumpingpublishing.com*, neboli portál zpracovávající a poskytující detailní informace o ochranných opatřeních, jehož zakladatelem je Cliff Stevenson, známý expert na antidumping. [22]

6.1 Analýza počtu antidumpingových šetření zahájených ve světě

Ohlédneme-li se zpět až do roku 1980, zjistíme, že počty zahájených antidumpingových šetření od té doby do roku 2008 průběžně rostly a zase klesaly – vývoj se dá tedy jednoznačně označit za cyklický. Počty opatření zaměřených proti dumpingu se ocitly v lokálním minimu v roce 1981, 1989, 1995 a naposledy v roce 2007. Poslední sledovaný rok 2008 naznačuje další nárůst zahájených šetření, který byl zapříčiněn kromě přirozené cykličnosti také světovou ekonomickou krizí. Ačkoli vývoj v následujících letech není v grafu zpracován, můžeme s jistotou tvrdit, že vzhledem k pokračující ekonomické krizi, nárůst zahájených protidumpingových šetření pokračoval. Většina států je totiž ochotná k liberalizaci obchodu v době ekonomického růstu, ale tato ochota se ve chvíli, kdy nastanou horší časy, často vytratí a vlády dají přednost protekcionistické politice, aby ochránili své výrobce. Na následujícím grafu je názorně vidět popsáný vývoj mezi lety 1980 a 2008.

Obrázek 2: Antidumpingová šetření zahájená v letech 1980-2008

Zdroj: Global Trade Protection Report 2009

Pro přehlednost uvedme i tabulku obsahující konkrétní čísla týkající se množství zahájených antidumpingových šetření. Tabulka obsahuje údaje za období od roku 1995 do roku 2008. Zdrojem údajů jsou statistiky Světové obchodní organizace, proto je prvním rokem uvedeným v tabulce rok 1995, který je rokem vzniku WTO.

Tabulka 1: Antidumpingová šetření zahájená v letech 1995-2008

Rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Počet šetření	157	225	243	257	356	292	366	312	232	214	200	202	164	208

Zdroj: Global Trade Protection Report 2009

6.2 Analýza zahájených antidumpingových šetření z hlediska zemí

Po přehledu šetření zahájených obecně po celém světě následuje rozbor podle jednotlivých zemí. Níže uvedené tabulky nám umožní vyvodit závěr ohledně toho, které země byly v letech 1995 – 2008 největšími iniciátory zahájených šetření a které země byly naopak nejčastějšími cíli těchto šetření.

Nejčastěji byla iniciátorem antidumpingových šetření ve sledovaném období Indie následovaná Spojenými státy a Evropským společenstvím. Z hlediska tématu této diplomové

práce, je pro nás vždy podstatné povšimnout si, jak si v daném srovnání stojí právě Společenství. Evidentně je ES jedním z největších světových iniciátorů antidumpingových šetření.

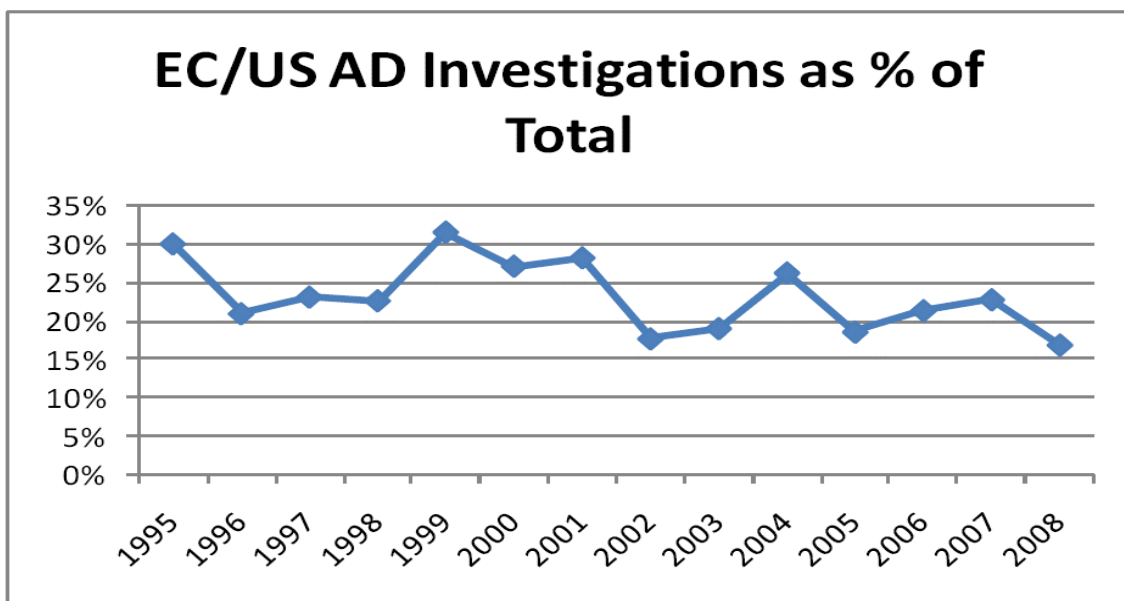
Z tabulky se dají vyvodit dva možné závěry: za prvé, že státy, které jsou na nejvyšších místech tabulky, jsou příznivci protekcionistického přístupu k mezinárodnímu obchodu anebo za druhé, že tyto státy jsou velmi atraktivní pro zahraniční dovozce, kteří se snaží proniknout na daný trh a udržet se na něm, a proto praktikují dumping, tudíž jsou tyto státy nuceny zavádět velké množství antidumpingových opatření. Nejpravděpodobněji se ale jedná o kombinaci obojího.

Tabulka 2: Iniciátoři antidumpingových šetření v letech 1995-2008

Země	Počet šetření
India	564
US	418
EC	391
Argentina	241
South Africa	206
Australia	197
Brazil	170
China	151
Canada	145
Turkey	137
Korea	108
Mexico	95

Zdroj: Global Trade Protection Report 2009

Pojďme se nyní ještě více zaměřit na Spojené státy a Evropské společenství, jakožto jedny z nejvýznamnějších subjektů světového obchodu. Přestože se USA a ES umísťují na vedoucích místech v pořadí zemí nejvíce užívajících antidumpingová opatření, vykazují počty jimi zahájených šetření klesající tendenci. Jak je vidět na následujícím grafu porovnávajícím podíl antidumpingových šetření zahájených Spojenými státy a Společenstvím na jejich celkovém množství od roku 1995 do roku 2008, v posledním sledovaném roce byl tento podíl na nejnižší úrovni od založení WTO.

Obrázek 3: Podíl antidumpingových šetření zahájených ES a USA na celkovém počtu zahájených šetření v letech 1995-2008

Zdroj: Global Trade Protection Report 2009

Následující tabulka umožňuje pohled na zahájená šetření z opačné strany, tedy ze strany zemí, proti kterým byla ve sledovaném období nejčastěji antidumpingová šetření zahájena. Není žádným překvapením, že na prvním místě figuruje Čínská lidová republika. Čínští vývozci jsou známí tím, že často prodávají své výrobky za velmi nízké ceny. Ať už se nakonec jedná skutečně o dumping či nikoliv, nízké ceny čínského dovozu vedou vlády jednotlivých zemí k častému zahajování antidumpingových šetření. Zajímavé je dále také umístění Spojených států, které byly ve sledovaném období třetím nejčastějším terčem antidumpingových šetření. Můžeme tedy vidět, že USA jsou jak jedním z nejvýznamnějších podněcovatelů, tak zároveň i cílů šetření. Evropské společenství je v tabulce uvedeno na 13. místě s počtem 69 zahájených šetření, což je jen zhruba jedna desetina toho, kolik šetření bylo zahájeno proti ČLR.

Tabulka 3: Cíle antidumpingových šetření v letech 1995-2008

Target	Investigations	Target	Investigations
<i>China</i>	677	<i>Malaysia</i>	90
<i>Korea</i>	252	<i>Germany</i>	83
<i>US</i>	189	<i>EC</i>	69
<i>Taiwan</i>	187	<i>Ukraine</i>	61
<i>Indonesia</i>	145	<i>South Africa</i>	58
<i>Japan</i>	144	<i>Italy</i>	46
<i>Thailand</i>	142	<i>Singapore</i>	44
<i>India</i>	137	<i>Spain</i>	44
<i>Russia</i>	109	<i>Turkey</i>	44
<i>Brazil</i>	97	<i>UK</i>	44

Zdroj: Global Trade Protection Report 2009

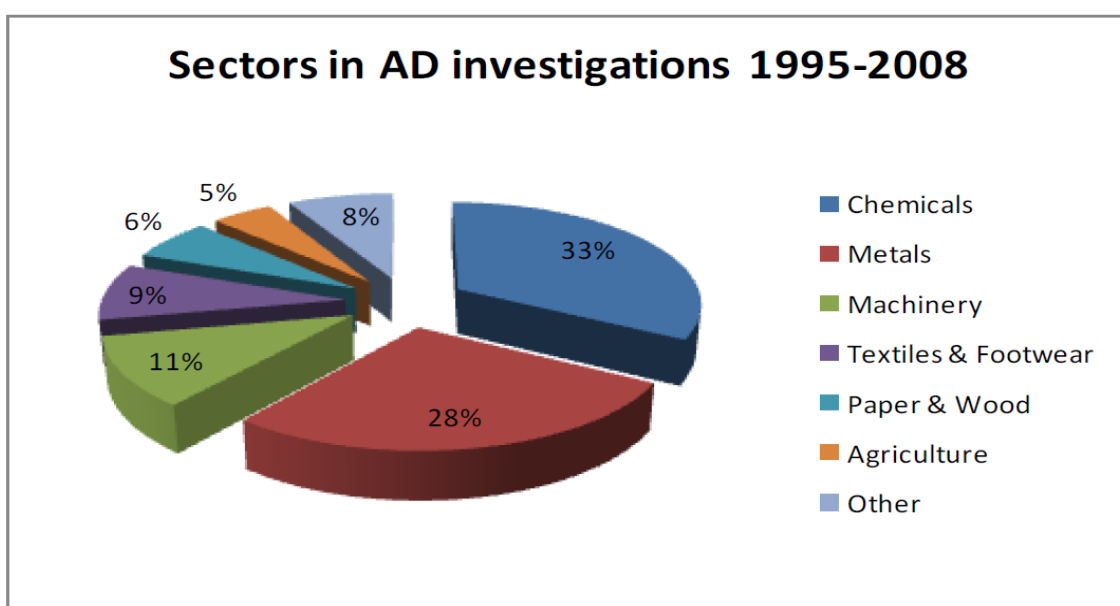
Soustředme se ještě na okamžik na vedoucí Čínu. Již bylo zmíněno, že čínští vývozci často „provokují“ země dovozu k zavádění antidumpingových opatření. ČLR je jedním z největších světových vývozců a co je pro nás podstatné, největší část čínských vývozců směřuje do Evropské unie. Levné čínské výrobky doslova zaplavují svět a jejich výrobci tím způsobují starosti domácím konkurentům ze země dovozu. Problémy s dumpovanými čínskými výrobky samozřejmě musí řešit i EU, konkrétní příklady dumpingu a zavedených opatření uvedeme v příští kapitole. Následující graf znázorňuje procentní podíl šetření zahájených proti Čínské lidové republice. Z grafu je patrný jednoznačný trend - neustálý nárůst čínského podílu na celkovém množství zahájených šetření.

Obrázek 4: Antidumpingová šetření zahájená proti ČLR v letech 1995-2008

Zdroj: Global Trade Protection Report 2009

6.3 Analýza zahájených antidumpingových šetření z hlediska sektorů

Po rozboru antidumpingových šetření z hlediska zemí se podíváme na tuto problematiku z poněkud jiného úhlu pohledu, a sice z pohledu jednotlivých sektorů. Níže uvedený graf nám osvětlí, kterých sektorů se antidumpingová šetření v období od roku 1995 do roku 2008 týkala nejčastěji. Nejvíce byl antidumpingovým opatřením podrobován chemický průmysl, dále hutnictví, strojírenství a na čtvrtém místě s devíti procentním podílem byl textilní a obuvnický průmysl. Z toho lze vyvodit závěr o tom, která odvětví jsou nejcitlivější, a dostává se jim tudíž největší ochrany ze strany států.

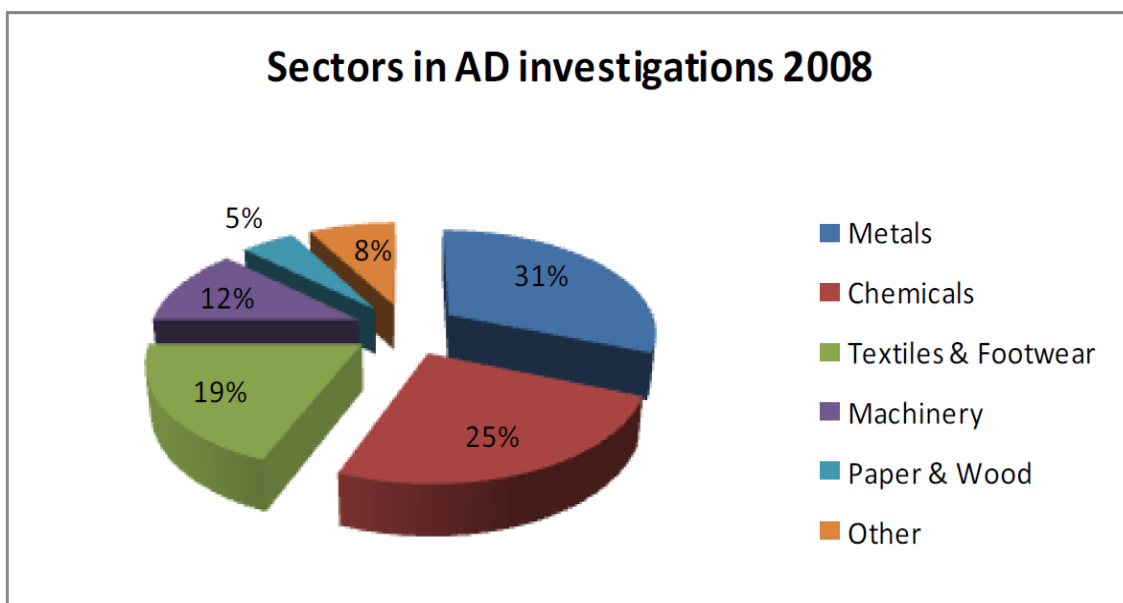

Obrázek 5: Zahájená antidumpingová šetření z hlediska sektorů v letech 1995-2008

Zdroj: Global Trade Protection Report 2009

Zajímavé jsou ale pro nás i údaje vztahující se pouze k roku 2008, které jsou uvedeny v dalším grafu. Můžeme zaznamenat klesající trend v počtu antidumpingových šetření zahájených proti vývozcům ze sektoru chemického průmyslu, ale stále platí, že více než polovina zahájených šetření se týká hutnického nebo chemického průmyslu. Pozornost bychom měli ovšem zaměřit především na textilnictví a obuvnictví, které vykazuje značný nárůst – množství antidumpingových šetření zahájených proti vývozcům z tohoto sektoru bylo v roce 2008 víc než dvakrát větší, než tomu bylo v průměru mezi lety 1995 a 2008. To koresponduje s tím, co již bylo uvedeno, tedy že nejčastějším terčem antidumpingových šetření jsou vývozci z Číny. Největším čínským vývozním artiklem je totiž právě textil a

obuv. S levnými čínskými dovozy textilu bojuje prostřednictvím antidumpingových opatření i Evropská unie.

Obrázek 6: Zahájená antidumpingová šetření z hlediska sektorů v roce 2008

Zdroj: Global Trade Protection Report 2009

6.4 Analýza zahájených antisubvenčních šetření

Poté, co jsme zanalyzovali z různých úhlů počty šetření zahájených proti dumpingu a vyvodili určité trendy, věnujme nyní pozornost také analýze množství zahájených protisubvenčních šetření ve stejném sledovaném období. Antisubvenční (vyrovnávací) i antidumpingová opatření toho mají mnoho společného, fungují na podobných principech a oboje jsou pouze jiným druhem ochranných opatření. To znamená, že závěry, ke kterým jsme dospěli při rozboru antidumpingových šetření, se budou s největší pravděpodobností shodovat se závěry, které vyvodíme ohledně šetření proti subvencím.

Níže uvedená tabulka obsahuje přehled zemí, které byly v letech 1995 – 2008 největšími podněcovateli zahájení protisubvenčních šetření. Jak jsme předpokládali, údaje nejsou příliš odlišné od těch, které se týkaly šetření zahájených proti dumpingu. Zahájení protisubvenčních šetření opět často iniciují Spojené státy a Evropské společenství. Tím se jen potvrzuje

protekcionistické zaměření těchto dvou vyspělých světových ekonomik. Zajímavé je také povšimnout si samotných počtů zahájených šetření. Jsou to mnohem nižší čísla, než ta, která znázorňují množství antidumpingových šetření. Evidentně jsou tedy vyrovnávací opatření mnohem méně používaným ochranným nástrojem, než opatření proti dumpingu.

Tabulka 4: Iniciátoři antisubvenčních šetření v letech 1995-2008

Země	Počet šetření
United States	88
EC	48
Canada	23
South Africa	11
Australia	9
Chile	6
New Zealand	6
Egypt	4
Peru	4
Argentina	3
Brazil	3

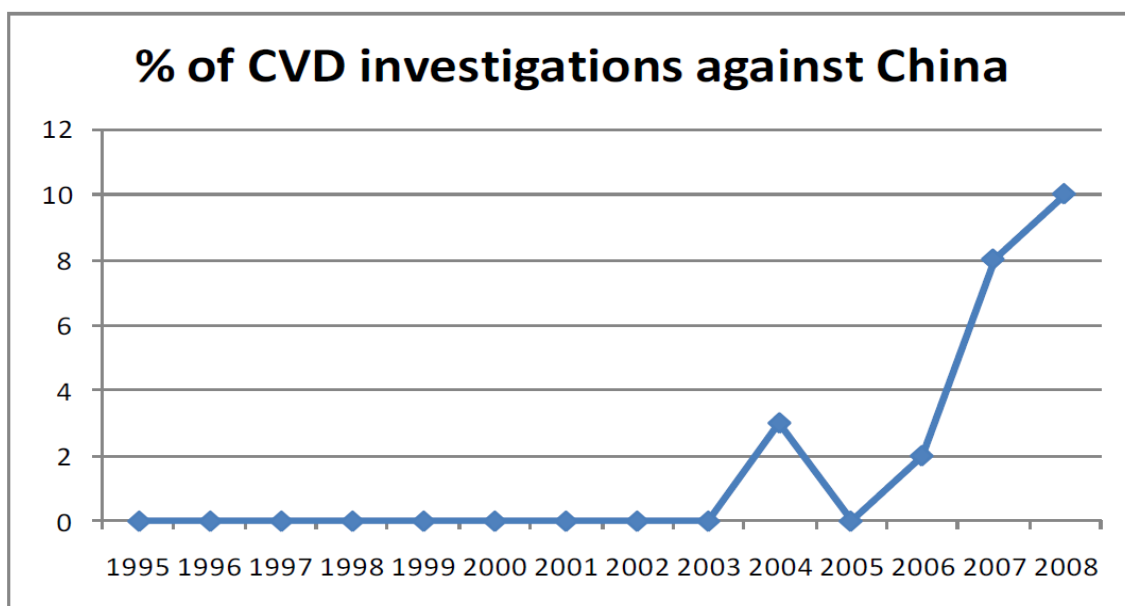
Zdroj: Global Trade Protection Report 2009

Ani pořadí nejčastějších „terčů“ antisubvenčních šetření nás nijak nepřevapí. Ačkoli s ohledem na to, co již bylo uvedeno v rámci rozboru antidumpingových šetření, by se dalo předpokládat, že nejčastěji jsou protisubvenční šetření zaměřena proti Číně. V podstatě tomu tak také je. Proti Číně bylo totiž zahájeno první protisubvenční šetření až v roce 2004, jedná se tedy o poměrně nový fenomén. A přesto za pouhé čtyři roky dokázala obsadit druhé místo. Dá se tedy předpokládat, že až budou zpracovávána data za příští období, bude již Čína figurovat na prvním místě. Tuto domněnku potvrzuje i graf pod tabulkou, který znázorňuje obrovský nárůst protisubvenčních šetření zahájených proti Číně v posledních letech sledovaného období. Z pořadí zemí, proti kterým bývá nejčastěji zahajováno antisubvenční šetření lze vyvodit jednoduchý závěr – Čína, Indie a ostatní země na nejvyšších místech (mimo jiné i Evropské společenství, které je šesté v pořadí) praktikují zřejmě silnou proexportní politiku a snaží se co nejvíce podporovat své exportéry tím, že jim poskytují státní subvence.

Tabulka 5: Cíle antisubvenčních šetření v letech 1995-2008

Země	Počet šetření	Země	Počet šetření
India	46	Canada	8
China	23	Brazil	7
KoreA	16	Taiwan	7
Italy	13	France	7
Indonesia	11	United States	7
EC	10	Argentina	6
Thailand	9	South Africa	6

Zdroj: Global Trade Protection Report 2009

Obrázek 7: Antisubvenční šetření zahájená proti ČLR v letech 1995-2008

Zdroj: Global Trade Protection Report 2009

7. Příklady uložených ochranných opatření v EU

Cílem následující kapitoly je přiblížit některé případy uložených ochranných opatření a především postup, který Evropská komise používá při jednotlivých šetřeních a důvody, kterými odůvodňuje zavedení konkrétních opatření. Smyslem je pochopit, jakým způsobem a podle čeho se Komise o uložení opatření rozhoduje a také to, že se nejedná o jednoduchou záležitost a že musí být zvážena spousta okolností, než je vyvozen závěr. Kapitola je úmyslně zaměřená z velké části na opatření proti čínským vývozcům, protože s levnou čínskou konkurencí se potýkají producenti na celém světě a pro evropské výrobce představují čínské výrobky o to větší problém, že Evropská unie je pro čínský vývoz velmi atraktivním trhem. Zdrojem informací jsou v případě této kapitoly oficiální dokumenty publikované Radou Evropské unie, konkrétně prováděcí nařízení Rady.

7.1 Přezkumné šetření o prodloužení trvání antidumpingového cla na jízdní kola z ČLR

Jedním z příkladů toho, jak EU bojuje proti dumpovaným dovozům, je antidumpingové opatření vztahující se na dovoz jízdních kol pocházejících z Čínské lidové republiky. Jedná se o clo ve výši 48,5 % a jeho platnost měla vypršet v roce 2011. V červenci roku 2010 zveřejnila ale Evropská komise v Úředním věstníku Evropské unie oznámení o zahájení přezkumu těchto antidumpingových opatření před pozbytím jejich platnosti. K zahájení přezkumu došlo na základě žádosti podané Evropským sdružením výrobců jízdních kol (EBMA) jménem výrobců, jejichž produkce představuje více než 25 % výroby jízdních kol v Unii. Žádost byla odůvodněna tím, že je pravděpodobné, že pokud by současná antidumpingová opatření pozbyla platnosti, došlo by k přetrvávání dumpingu a tím i újmy způsobované výrobnímu odvětví Unie. [23]

7.1.1 Analýza čínského odvětví výroby jízdních kol

V rámci přezkumného šetření byla provedena analýza čínského odvětví jízdních kol, při které bylo zjištěno následující: čínské odvětví jízdních kol je silně orientováno na vývoz - v Čínské

lidové republice je ročně vyrobeno asi 80 milionů jízdních kol a z toho zhruba 55 milionů vyrobených kol je určeno pro export (69%); výrobní kapacita ČLR je asi 100 až 110 milionů jízdních kol, tzn., že roční volná kapacita je asi 20 až 30 milionů jízdních kol a, jak bylo zjištěno, tuto kapacitu by bylo navíc možné poměrně snadno zvýšit zaměstnáním dalších pracovníků, pokud by se zvýšila poptávka. Nadměrná výrobní kapacita navíc umožňuje čínským výrobcům přítomnost na evropském trhu s velmi nízkými cenami. Při analýze bylo také prokázáno, že čínský import vstupuje i při existenci antidumpingových cel nadále na trh Unie s dumpingovými cenami. [23]

7.1.2 Analýza hospodářské situace výrobního odvětví Evropské unie

Přezkumné šetření se dále zabývalo také hospodářskou situací v odvětví výroby jízdních kol v Unii, a to z makroekonomického i mikroekonomického hlediska. Sledovanými makroekonomickými ukazateli byly objem výroby, nezaměstnanost či míra využití výrobní kapacity, z mikroekonomického hlediska pak byly hodnoceny zásoby, ziskovost či návratnost investic.

Bylo zjištěno, že objem výroby v EU postupně každý rok mírně klesal – v porovnání s rokem 2007 klesl do konce přezkumného období o 11%, což odpovídalo vývoji spotřeby. Zároveň se o 2% mírně zvýšila výrobní kapacita. Vzhledem ke snížení výroby a zvýšení výrobní kapacity došlo přirozeně k poklesu využití výrobní kapacity, a to o 13%, a celková míra využití výrobní kapacity činila v období přezkumného šetření 81%. Objem prodeje uskutečněný unijním odvětvím výroby jízdních kol na trhu Unie nezávislým zákazníkům se snížil mezi rokem 2007 a obdobím přezkumného šetření o 13%, což opět odpovídá vývoji spotřeby, která vykazovala klesající tendenci v důsledku nastalé hospodářské krize. Zaměstnanost během posuzovaného období klesla o 9 % a mírně se snížila i produktivita práce, konkrétně o 3 %. [23]

Zásoby jízdních kol se během posuzovaného období zvýšily o 24 % z 880 935 kusů v roce 2007 na 1 091 516 kusů v období přezkumného šetření. Průměrné prodejní ceny během posuzovaného období mírně vzrostly zhruba o 9%, což bylo odpovídající růstu výrobních nákladů, které se zvýšily rovněž o 9 %. Příčinou nárůstu nákladů byla především změna

sortimentní skladby. Celková ziskovost byla v posuzovaném období záporná, kromě roku 2008, kdy vykázali výrobci mírný zisk. Oproti tomu v předchozím prováděném šetření byla zjištěna kladná ziskovost výrobního větví a činila 3,6 %. Situace výrobního odvětví se tedy ukázala být v porovnání s předchozím šetřením nestabilní. Investice směřující do odvětví výrazně klesly, a to zhruba o 45 % z 21 491 000 EUR v roce 2007 na 11 738 000 EUR v období přezkumného šetření. Příčinou poklesu byla opět nastalá hospodářská krize. Náklady na zaměstnance se v posuzovaném období díky přesunu výroby k propracovanějším výrobkům zvýšily o 11 %. [23]

V přezkumném šetření došla Komise k závěru, že stávající antidumpingová opatření měla kladný vliv na situaci výrobního odvětví Unie, kterému se podařilo díky existenci opatření udržet stálý podíl na trhu. Jak již ovšem bylo uvedeno, výroba v EU se přesto snížila a ziskové rozpětí bylo nadále nedostatečné. Jakékoli možnosti dalšího růstu a dosažení zisku byly podle Komise mařeny tlakem dumpovaného dovozu. Vzhledem ke ztrátovosti evropského výrobního odvětví, shledala Komise jeho situaci za jednoznačně nestabilní. Téměř všechny ukazatele týkající se finančních výsledků výrobců (ziskovost, návratnost investic,...) se během posuzovaného období zhoršily. Komise uvedla, že: „Na základě těchto skutečností se konstatuje, že se výrobní odvětví Unie celkově i nadále nachází v nejisté hospodářské situaci a je mu nadále působena podstatná újma ve smyslu článku 3 základního nařízení.“ [23]

7.1.3 Nepříznivý dopad ukončení platnosti stávajících opatření

Platná antidumpingová opatření tedy umožnila unijnímu výrobnímu odvětví zotavit se z újmy způsobené levnými dumpovanými čínskými dovozy. V průběhu posuzovaného období se ale výrobní odvětví přesto dál nacházelo ve zranitelné pozici díky probíhající hospodářské krizi a jeho situace tak byla nadále nejistá. Komise označila za pravděpodobné, že pokud by evropské odvětví výroby jízdních kol bylo za této situace vystaveno zvýšenému objemu dovozu levných dumpovaných kol z Číny, vedlo by to k dalšímu zhoršení jeho prodeje a finanční situace. [23]

Šetřením bylo zároveň zjištěno, že evropský trh je i přes existenci antidumpingových opatření pro čínské výrobce atraktivním a že je velmi pravděpodobné, že v případě jejich zrušení by do Evropské unie vyváželi ve větších objemech. Bylo prokázáno, že prodejní ceny čínských výrobců jsou v průměru o 53 % nižší než ceny výrobců z Unie, a proto Komise došla k závěru, že v případě neexistence antidumpingového cla, by byla čínská jízdní kola pravděpodobně dovážena na evropský trh s cenami výrazně nižšími, než jsou ceny výrobního odvětví Unie. [23]

Šetření se také zaměřilo na chování čínských vývozců jízdních kol na jiných trzích. Čínské odvětví výroby jízdních kol je, jak bylo uvedeno, výrazně orientováno na vývoz. Jízdní kola pocházející z Číny se prodávají na největších světových trzích a mají zde dominantní postavení, zejména v USA a Japonsku. Na konci 90. let se podařilo čínským výrobcům po dvouleté nepřítomnosti na americkém trhu způsobené uloženými antidumpingovými opatřeními během krátké doby významně zvýšit svou přítomnost na tomto trhu. V roce 2009 činil čínský dovoz do USA asi 14 055 000 kusů při celkové americké spotřebě 14 888 000 kusů. Komise proto dospěla k názoru, že čínští vývozci jsou schopni rychle pronikat na nové trhy a především si zde udržovat po dlouhou dobu dominantní postavení. [23]

7.1.4 Dovozy z ostatních zemí

Kromě Čínské lidové republiky jsou významnými dovozci jízdních kol do EU Tchaj-wan, Thajsko nebo Srí Lanka. Šetření ukázalo, že dovozní ceny tchaj-wanských a thajských výrobců jsou podobné nebo vyšší, než ceny výrobců z Evropské Unie a navíc vykazují tyto dovozní ceny rostoucí tendenci. Bylo proto konstatováno, že se jedná o poctivou konkurenci, která nemohla mít negativní dopad na výrobní odvětví Unie. Problematičtější to bylo s dovozem ze Srí Lanky. Ten se v období přezkumného šetření téměř zdvojnásobil a podle některých odborníků bylo možné se domnívat, že čínští výrobci obcházejí antidumpingová opatření prostřednictvím překládky na Srí Lance a velký objem srí lanského dovozu byl tedy způsoben tím, že zahrnoval i kola čínského původu. Komise sice neshromáždila dostatek informací týkajících se tohoto podezření, aby mohla vyvodit závěr ohledně srí lanského dovozu, ale uvedla, že každopádně nelze vyloučit, že výrobky udávané jako dovoz ze Srí lanky přispívají k újmě způsobované výrobnímu odvětví Unie. (Ohledně obcházení

antidumpingových cel bylo již v minulosti dokázáno Evropským úřadem pro boj proti podvodům toto protiprávní jednání u čínského dovozu přes Filipíny.) [23]

7.1.5 Zájem výrobního odvětví, uživatelů a dodavatelů

Důležitou součástí přezkumného šetření byl také rozbor zájmů výrobního odvětví, uživatelů a dodavatelů. Co se týče výrobního odvětví Unie, Komise usoudila, že zachování platných antidumpingových opatření mu přinese prospěch, a v důsledku toho bude výrobní odvětví schopné zachovat nebo i zvýšit své objemy prodeje i prodejní ceny, čímž dosáhne potřebné úrovně návratnosti, která mu umožní investovat do nových technologií. Naopak pokud by opatření zachována nebyla, vedlo by to pravděpodobně k dalšímu snižování výrobní kapacity a k uzavření mnohých podniků, což by samozřejmě zhoršilo zaměstnanost. [23]

Zachování antidumpingových opatření podpořila i Evropská federace cyklistů (ECF), která je zastřešující organizací národních cyklistických sdružení v Evropě. ECF uvedla, že Evropa je nejvýznamnějším trhem s moderními výrobky určenými pro cyklistiku s vysokými standardy jakosti a bezpečnosti a že příliv levných výrobků z Číny by tyto standardy snížil. Tím bylo prokázáno, že zachování platných opatření je i v zájmu uživatelů. Kromě toho má podle ECF evropské odvětví výroby jízdních kol obrovský potenciál růstu, který by v případě pozbytí platnosti antidumpingových cel byl ohrožen. Šetření navíc prokázalo, že v minulých letech byli uživatelé v EU schopni i nadále pořizovat jízdní kola mimo jiné i v ČLR a antidumpingová cla tedy neměla na uživatele v Unii negativní dopad. Mimoto bylo konstatováno, že jak v Evropské Unii, tak v ostatních třetích zemích je dostatek volné kapacity, a nemělo by tedy dojít k nedostatku jízdních kol na evropském trhu. [23]

K problematice se během šetření vyjádřila i Evropská asociace výrobců součástí a příslušenství pro jízdní kola (COLIPED). Ta uvedla, že v EU je asi 300 výrobních závodů dodávajících díly výrobcům jízdních kol a zaměstnávajících zhruba 7 300 osob. COLIPED zmínila závislost další existence dodavatelského odvětví na zachování výroby jízdních kol v Evropě. Podle této asociace, pokud by antidumpingová opatření neexistovala, došlo by k ukončování výroby, což by přirozeně mělo nepříznivý dopad na dodavatelské odvětví a

zaměstnanost v něm. Z tohoto vyjádření Komise odvodila, že zachování antidumpingových cel je i v zájmu dodavatelů. [23]

V rámci šetření byly posuzovány i případné účinky zachování či nezachování antidumpingových opatření na dovozce. Vzhledem k nízké úrovni spolupráce z jejich strany ale nebylo možné tyto důsledky dokonale posoudit. Nicméně Komise uvedla, že účelem antidumpingových opatření není bránit dovozu, ale je jím obnovení spravedlivého obchodu a zabránění tomu, aby se obchod uskutečňoval za dumpingové ceny a způsoboval tím újmu. Při platnosti opatření může podle Komise nadále na trh vstupovat dovoz za spravedlivé ceny, a tudíž by tradiční podnikání dovozců nemělo být těmito opatřeními negativně ovlivněno. [23]

7.1.6 Výsledek přezkumného šetření

Jak je již nejspíš zřejmé, výsledkem šetření bylo prodloužení platnosti stávajících antidumpingových opatření. Zjištění týkající se především volné kapacity v ČLR, významné orientace čínského odvětví výroby jízdních kol na vývoz a chování čínských vývozců na zahraničních trzích v minulosti, ke kterým šetření dospělo, vedla k jasnému závěru, že případné zrušení platných opatření by vedlo k přetrvávání újmy. Navíc byl prokázán i zájem všech zúčastněných na zachování platných opatření. Platnost antidumpingového cla byla proto prodloužena na dobu dalších pěti let. Byly zde i úvahy o pouhém tříletém prodloužení, ale řada evropských výrobců namítala, že mají v plánu investovat do výroby součástí jízdních kol, aby omezili svou závislost na dovozu součástí z Číny, a že tři roky nestačí k návratnosti těchto investic. Přezkumné šetření mělo za výsledek ponechání antidumpingového cla vztahujícího se na čistou cenu s dodáním za hranice EU, jehož sazba zůstala i nadále ve výši 48,5 %. [23]

7.2 Prodloužení antidumpingového opatření na křemík z ČLR

V prosinci roku 2008 obdržela Komise žádost o přezkum před pozbytím platnosti stávajícího antidumpingového cla na dovoz křemíku z Čínské lidové republiky, které činilo 49 %. Tuto žádost podal styčný výbor odvětví feroslitin Euroalliances jménem všech výrobců v Unii a odůvodnil ji tím, že ukončení platnosti opatření by s největší pravděpodobností mělo za

následek přetrvávání dumpingu a znovuoobnovení újmy způsobené výrobnímu odvětví Unie. Šetření se týkalo období od 1. ledna 2008 do 31. prosince 2008 a byly při něm analyzovány trendy podstatné pro posouzení pravděpodobnosti přetrvávání dumpingu a obnovení újmy za období od 1. ledna 2005 do konce přezkumného šetření. [24]

7.2.1 Dotčený výrobek a dumpingové rozpětí

Přezkumné šetření se týkalo křemíkového kovu, který tvoří méně než 99,9 % křemíku. Ten se využívá v chemickém průmyslu pro výrobu methylchlorsilanů, trichlorsilanů a tetrachlorsilikonu a v odvětví hliníku pro výrobu hliníkových slitin pro automobilový průmysl a stavebnictví. [24]

Vzhledem k tomu, že Čína není tržním hospodářstvím, musela být běžná hodnota křemíku určena na základě cen ve srovnatelné zemi. Srovnatelnou zemí s tržním hospodářstvím byla stanovena Brazílie, která je po Číně druhým největším výrobcem křemíku na světě a na jejímž trhu působí sedm výrobců křemíku. Následně byly běžná hodnota a vývozní ceny převedeny na ceny EXW „ze závodu“ a porovnány. Byl zjištěn rozdíl, neboli dumpingové rozpětí, ve výši 19 %. [24]

7.2.2 Analýza odvětví výroby křemíku v ČLR

Šetření zkoumalo pravděpodobnost přetrvávání dumpingu v případě pozbytí platnosti opatření. Za tím účelem byl zkoumán vývoj výrobní kapacity, výroby a vývozu Čínské lidové republiky. Výrobní kapacita byla odhadnuta na 1,5 milionu tun, což představovalo 25-ti procentní nárůst oproti období předchozího šetření. Objem výroby se také zvýšil, a to o téměř 80% oproti období předchozího šetření na 960 000 tun. Čína tudíž disponovala volnou výrobní kapacitou, která činila zhruba 540 000 tun. Navzdory platným antidumpingovým opatřením se v průběhu posuzovaného období objem čínského vývozu do Evropské unie zvýšil o 113 %. To potvrdilo velký zájem čínských výrobců o unijní trh. Ceny dováženého křemíku z Číny sice pozvolna rostly, ale přesto byly během sledovaného období nižší než ceny výrobního odvětví Unie. Komise po zanalyzování uvedených ukazatelů dospěla

k závěru, že pokud by skončila platnost antidumpingových opatření, volná výrobní kapacita v ČLR by byla využita na zvýšení objemu výroby na evropský trh. [24]

7.2.3 Analýza výrobního odvětví v Evropské unii

Výrobní odvětví křemíku tvoří v Evropské unii pouze tři výrobci, z nichž dva patří do stejné skupiny. V rámci šetření byla provedena analýza různých ukazatelů, jako je objem výroby, využití kapacity, dosahovaný zisk či podíl na trhu, aby byla zjištěna hospodářská situace výrobního odvětví Unie.

Spotřeba křemíku v EU se ve sledovaném období zvýšila o 21 %, což byl poměrně výrazný nárůst. Objem výroby výrobního odvětví Unie vzrostl o 7 % a zvýšilo se také množství investic do daného výrobního odvětví, díky čemuž byla navýšena výrobní kapacita o 14 %. Ovšem vzhledem k tomu, že zvýšení objemu výroby bylo menší, než nárůst výrobní kapacity, ukazatel využití výrobní kapacity se o 6 % snížil. Množství zásob se během posuzovaného období snížilo o 18 %, a to především díky vysoké poptávce v roce 2007, kdy se hospodářský cyklus nacházel v příznivé fázi růstu. Objem prodeje vzrostl o 18 % a hodnota prodeje se díky vysoké poptávce po křemíku zvýšila dokonce o 78 %. Zaměstnanost zůstávala během sledovaného období nezměněná, průměrné mzdy vykazaly nárůst o 17 % a produktivita vzrostla o 8 % v důsledku zvýšení objemu výroby. I přesto, že došlo během posuzovaného období k růstu nákladů o více než 21 %, zvýšila se ziskovost výrobního odvětví Unie téměř šestkrát. O vysoký zisk se zasloužily vysoké prodejní ceny způsobené velkou poptávkou na trhu s křemíkem, která vyplývala z převládajících příznivých hospodářských podmínek. Během posuzovaného období se výrazně zvýšil objem investic do výrobního odvětví, které směřovaly k navýšení výrobní kapacity prostřednictvím nákupu nových strojů nebo modernizace stávajících a také k výrobě křemíku s vysokým stupněm čistoty, který se využívá v odvětví solární energetiky a kterému je předvídána velká budoucnost. Zároveň se v průběhu sledovaného období zvýšila i návratnost investic. [24]

Podstatný je ale vždy vývoj podílu výrobního odvětví na trhu. Ten se v období přezkumného šetření snížil o 2 %. Právě pokles podílu na trhu spolu se zhoršením ukazatele využití výrobní kapacity byl podle Evropské komise důkazem, že výrobní odvětví Unie nedokázalo plně

využít nárůst poptávky a spotřeby na unijním trhu s křemíkem. Ten naopak využil navzdory platným antidumpingovým opatřením především čínský dovoz. Díky příznivé hospodářské situaci a existujícím opatřením se tedy výrobnímu odvětví Unie podařilo zotavit z újmy způsobené předchozími dumpovanými dovozy a zvýšit objem prodeje, prodejní ceny a především ziskovost, ale přesto stále přetrvával dumping ze strany čínských vývozců, který byl sice na nižší úrovni než při původním šetření, ale přesto byl podstatný. [24]

7.2.4 Pozitivní dopad platných opatření

Vzhledem k tomu, že všechny hlavní ukazatele újmy, jako objem výroby a prodeje, produktivita či investice, vykazovaly příznivý vývoj, dospěla Komise k závěru, že platná opatření měla na situaci výrobního odvětví Unie jednoznačně příznivý dopad. Klesající tendenci podílu na trhu bylo sice podle Komise možné považovat za náznak újmy, protože přes dostupnou výrobní kapacitu nedokázalo výrobní odvětví Unie těžit ze zvýšené poptávky, ovšem vzhledem k pozitivnímu vývoji důležitých ukazatelů Komise usoudila, že během dotčeného období nevznikla výrobnímu odvětví Unie podstatná újma. [24]

7.2.5 Pravděpodobnost obnovení újmy

Otázkou ale bylo, zda je pravděpodobné obnovení újmy v případě neexistence opatření. V tom smyslu byl pro Komisi podstatný fakt, že se během sledovaného období i přes platná antidumpingová opatření podstatně zvýšil čínský dovoz do Unie a že získal hlavní část podílu na trhu. Navíc byl čínský křemík i nadále dovážen za dumpingové ceny. Šetřením bylo prokázáno, že pokud by nebyla v platnosti antidumpingová opatření, čínské dovozní ceny by byly o 12 % nižší, než ceny výrobního odvětví Unie, což by představovalo pro unijní výrobce křemíku velký problém. Podstatné bylo také prokázané velké množství volné výrobní kapacity, kterou čínští výrobci v období šetření disponovali. Podle Komise existovala velká hrozba toho, že v případě pozbytí platnosti stávajících opatření by byla tato volná kapacita využita právě na zvýšení objemu vývozu do Evropské unie, která je pro Čínu velmi přitažlivým trhem. Zvýšený objem dumpovaného dovozu by pak podle Komise také vyvíjel tlak na snižování cen v Unii. [24]

Vzhledem k tomu, že šetření prokázalo rozporuplné tendence v tom smyslu, že se během sledovaného období zvýšila spotřeba křemíku v Unii, ale snížil se podíl výrobního odvětví Unie na trhu, a také proto, že období přezkumného šetření bylo evidentně ovlivněno tím, že se jednalo o výjimečně příznivé období hospodářského cyklu, byl před konečným rozhodnutím o prodloužení či neprodloužení platnosti opatření analyzován i vývoj po skončení období přezkumného šetření, aby Komise získala jasnější představu o budoucích trendech. Je totiž nepopíratelné, že vývoj světového hospodářství má na pravděpodobnost obnovení újmy velký vliv.

V důsledku světové hospodářské krize znatelně poklesla poptávka v Unii. Bylo zjištěno, že od ledna do září roku 2009 významně klesly unijním výrobcům objemy prodeje a výrazně se snížil také zisk. Zhoršená finanční situace výrobního odvětví Unie znamenala také jeho větší zranitelnost. Komise proto dospěla k závěru, že za těchto podmínek nebylo unijní výrobní odvětví připraveno překonat nepříznivý dopad zvýšeného dumpovaného dovozu z Čínské lidové republiky. Po skončení období šetření se zároveň snížil i objem čínského dovozu a dovozní ceny. Nebylo zjištěno žádné cenové podbízení. Komise ale usoudila, že tomu tak bylo pouze díky platným antidumpingovým opatřením a že pokud by opatření neplatila, k cenovému podbízení by docházelo. [24]

Závěr Komise proto zněl, že pokud by opatření byla zrušena, pravděpodobně by došlo ke zvýšení objemu dumpovaného dovozu z ČLR a k následnému tlaku na snížení cen na trhu Unie. To by podle Komise ohrozilo investice unijního výrobního odvětví do jeho modernizace a také vývoj nové výroby křemíku pro solární energetiku, který představuje budoucnost odvětví. Pravděpodobnost obnovení újmy byla navíc podle Komise zesílena hospodářským poklesem po skončení období šetření. [24]

7.2.6 Zájem Unie

V rámci prošetření toho, zda je prodloužení platnosti opatření v zájmu Unie, byly posuzovány zájmy výrobního odvětví Unie, uživatelů i dovozců. Co se týče výrobního odvětví, Komise usoudila, že zachování opatření je v jeho zájmu, a to především kvůli nedávno provedeným

investicím do nových technologií, jejichž návratnost by byla v případě neexistence opatření ohrožena. [24]

Hlavními průmyslovými uživateli křemíku v Unii jsou chemický průmysl, který tvoří 60 % spotřeby Unie, a odvětví hliníku, na které připadá zbylých 40 % unijní spotřeby. Všichni uživatelé se shodli v názoru, že opatření platila již příliš dlouho a že uměle zvyšují cenovou úroveň křemíku na trhu Unie, což není v jejich zájmu. Proto se postavili proti dalšímu zachování platných opatření. Šetření nicméně prokázalo, že stávající opatření neměla na uživatele výrazně záporný vliv a že většina z uživatelů se během posuzovaného období vyznačovala zdravou finanční situací. Navíc navrhovaná opatření měla být na výrazně nižší úrovni, než stávající, a proto Komise dospěla k závěru, že prodloužení platnosti opatření nebude mít na průmyslové uživatele významný nepříznivý vliv. [24]

Vzhledem k tomu, že dovozci mohou pořizovat křemík z Číny, ze třetích zemí, vůči kterým nejsou uplatňována antidumpingová cla, i z Unie, dospěla Komise k názoru, že na unijním trhu je zajištěna hospodářská soutěž a že stávající platná opatření nemají výrazný záporný účinek na jejich podnikání a jejich zachování by tudíž ani dovozce nijak zásadně nepostihlo. [24]

Souhrnný závěr ohledně zájmu Unie byl tedy takový, že neexistují přesvědčivé důvody, které by dokazovaly, že zachování opatření není v zájmu Unie jako celku.

7.2.7 Výsledek šetření

Výsledkem šetření bylo rozhodnutí Komise o prodloužení platnosti antidumpingových opatření na dobu dalších pěti let a to z výše uvedených důvodů. Sazba antidumpingového cla byla ovšem stanovena na výrazně nižší úrovni, než tomu bylo v předchozím šetření - pro jednoho čínského vývozce byla stanovena individuálně na úrovni 16,3 % a pro všechny ostatní na úrovni 19 %. [24]

7.3 Vyrovnávací opatření na bionaftu z USA

Abychom se nevěnovali pouze dumpingu, zmiňme i jedno z mála platných vyrovnávacích opatření, které Unie zavedla na subvencované dovozy. V červenci roku 2009 uložila Rada konečné vyrovnávací clo z bionafty, dovážené buď v čisté formě (B100) nebo ve formě směsi obsahující více než 20-ti procentní podíl bionafty (B20 a více) ze Spojených států amerických. Uložení tohoto konečného cla předcházelo šetření a následně prozatímní vyrovnávací clo. Šetření se týkalo období od 1. dubna 2007 do 31. března 2008 a analyzovalo vývoj trendů významných pro posouzení újmy od ledna 2004 do konce období šetření. [25]

7.3.1 Otázka obdobnosti bionafty z ES a USA

Jedna ze zúčastněných stran během šetření poukázala na to, že zejména čistá bionafta vyráběná ve Spojených státech má odlišné fyzikální a chemické vlastnosti než čistá bionafta vyráběná výrobci v EU a to z toho důvodu, že američtí výrobci používají pro výrobu sójový olej, zatímco evropští výrobci vyrábějí bionaftu na bázi řepkového oleje. Strana tudíž namítla, že bionafta z USA není obdobným výrobkem bionafty z Evropské unie a neměla by jí tím pádem konkurovat. Tuto námitku Komise prošetřila a dospěla k závěru, že oba výrobky vykazují velkou podobnost, mají stejná konečná použití a jejich prodej se uskutečňuje prostřednictvím stejných prodejních cest stejným odběratelům na trhu Unie. Existují sice určité drobné rozdíly týkající se množství obsaženého jodu a tekutosti za studena, nicméně Komise uvedla, že není nutné, aby obdobné výrobky byly totožné ve všech parametrech, a tudíž uvedené drobné odlišnosti nic nemění na tom, že bionafta z Evropské unie a z USA jsou výrobky obdobnými. [25]

7.3.2 Analýza subvencí

V rámci šetření Komise prověřila 3 federální a 12 státních programů, které podle podané stížnosti zahrnují poskytování státních subvencí. Jednalo se například o kredit na spotřební daň/daň z příjmu, kredit na daň z příjmu pro malé výrobce agrobionafty, bioenergetický program ministerstva zemědělství USA, osvobození od daně z bionafty ve státě Illinois, program pobídek pro výrobu etanolu a bionafty státu Texas, program energetické svobody

státu Washington či kredit na daň za vybavení pro výrobu bionafty ve státě Severní Dakota. U většiny těchto programů Komise dospěla k závěru, že se jedná o subvenci, jelikož je v jejich rámci poskytován finanční příspěvek od vlády Spojených států amerických, a to ve formě přímých grantů či prominutí jinak splatného příjmu. [25]

7.3.3 Objem dovozu z USA a spotřeba Unie

V rámci šetření byl přirozeně analyzován objem dovozu ze Spojených států amerických. Ten během šetření výrazně vzrostl z 11 504 tun na 1 137 152 tun. Zvyšoval se i podíl amerického dovozu na trhu Společenství – z 0,4 % v roce 2005 na 17,2 % na konci období šetření. Šetřením bylo tedy jednoznačně prokázáno, že během posuzovaného období došlo k výraznému nárůstu objemu bionafty dovážené z USA. Nutno ale dodat, že v průběhu analyzovaného období vzrostla i spotřeba na trhu Evropské unie, a to na více než dvojnásobek. Pro zjištění celkové spotřeby Unie byl od objemu celkové výroby všech výrobců v EU odečten objem jejich vývozu a přičten objem veškerých dovozů. Důvodem výrazného růstu spotřeby byla zvýšená poptávka po bionaftě, která byla vyvolána různými pobídkami, jimiž členské státy podporovaly využívání biopaliv v návaznosti na cíl Evropské unie zvýšit jejich podíl na celkové spotřebě paliv. [25]

7.3.4 Úroveň cenového podbízení

Aby mohlo být stanoveno, zda dochází k cenovému podbízení, byly průměrné ceny výrobců z EU porovnány s cenami dovozu z USA. Ceny byly různě upraveny s ohledem na rozdíly ve vstupních produktech používaných pro výrobu bionafty v Unii a ve Spojených státech. Šetření prokázalo, že ceny subvencovaného dovozu sice během sledovaného období mírně vzrostly, přesto ale byly podstatně nižší než ceny evropských výrobců. Bylo zjištěno, že se průměrné rozpětí cenového podbízení během období šetření pohybovalo mezi 18,9 % a 31,9 %. Komise uvedla, že toto rozpětí je poměrně značné a proto nelze dopad cenového podbízení, i vzhledem k velkým objemům subvencovaného dovozu, považovat za zanedbatelný. [25]

Ve sledovaném období se navíc zvýšily ceny výchozích produktů používaných ve výrobě bionafty a to až o 25 %. Toto zvýšení nákladů ale nebyli výrobci v Evropské unii schopni plně převést na odběratele právě kvůli konkurenci levnějších subvencovaných dovozů z USA. [25]

7.3.5 Analýza hospodářské situace výrobního odvětví Unie, způsobená újma

V rámci analýzy hospodářské situace se šetření zabývalo ukazateli, jako je objem výroby, výrobní kapacita a její využití, objem prodeje, ziskovost či návratnost investic.

Výrobní kapacita se během posuzovaného období neustále zvyšovala. Důvodem bylo očekávání vyšší poptávky a tím pádem nové investice. Evropská unie si stanovila cíl, podle kterého by měla vzrůst spotřeba biopaliv a dalších obnovitelných paliv. Do roku 2020 by se podle tohoto cíle měla spotřeba biopaliv v EU zvýšit na zhruba 33 milionů tun ropného ekvivalentu. V roce 2006 byla přitom výrobní kapacita v Unii pouhých 6 milionů tun. S očekáváním růstu poptávky tedy výrobci investovali do vytvoření dodatečné kapacity. Rostl i objem výroby bionafty v Unii, ovšem jednalo se o pomalejší nárůst než v případě růstu výrobní kapacity, a tím pádem se snížil během sledovaného období ukazatel využití výrobní kapacity. Jelikož rostl objem výroby, je přirozené, že se během sledovaného období zvýšila i zaměstnanost v odvětví a to o 178 %. [25]

Již bylo řečeno, že spotřeba Unie během analyzovaného období výrazně vzrostla a v souladu s tím vzrostl i objem prodeje realizovaného výrobním odvětvím. Celkem se během sledovaného období zvýšil o 143 %. Zvýšil se i procentuelní podíl výrobního odvětví Unie na unijním trhu. Ovšem v porovnání s výrazným zvýšením spotřeby byl nárůst podílu evropských výrobců na trhu Unie poměrně slabý. Podíl amerických dovozců na trhu naopak vzrostl významně. [25]

Podstatnou byla v rámci šetření analýza ziskovosti výrobního odvětví. Ta během sledovaného období výrazně klesla z 18,3 % na 5,7 %. Investice do výroby v průběhu posuzovaného období výrazně vzrosly, což souvisí s tím, co již bylo řečeno o navyšování kapacity. Ovšem návratnost investic, která je vizitkou hospodářské situace výrobců, se velmi zhoršila, což odpovídá negativnímu vývoji ziskovosti. [25]

Situace evropských výrobců se tedy během sledovaného období zlepšila, co se týče ukazatelů výroby, výrobní kapacity či prodeje. Rovněž výrobci zvýšili svůj podíl na trhu, zvýšily se i investice a zaměstnanost. Zhoršilo se ale využití výrobní kapacity a produktivita. A co je podstatné, zhoršila se ziskovost a návratnost investic, což jsou důležité ukazatele finančního zdraví. Důležitý je také fakt, že došlo k výraznému zvýšení nákladů způsobenému zvýšením cen vstupních surovin. S přihlédnutím ke všem těmto skutečnostem dospěla Komise k závěru, že výrobní odvětví Unie utrpělo během analyzovaného období podstatnou újmu.

7.3.6 Příčinná souvislost

Aby mohla být důkladně prošetřena existence příčinné souvislosti mezi subvencovaným dovozem a újmou, byla porovnána situace na evropském trhu před tím, než začlo docházet k subvencovanému dovozu, se situací po roce 2006, kdy začal na trh proudit subvencovaný dovoz z USA. Bylo zjištěno, že než byli vystaveni konkurenci subvencovaného dovozu, dosahovali výrobci v Evropské unii zisku ve výši 18,3 %. Poté, kdy začal na trh pronikat subvencovaný dovoz ze Spojených států, dosahovaný zisk podstatně klesl na méně než 6%. Komise proto dospěla k znázoru, že levný subvencovaný dovoz z USA byl rozhodující pro vznik újmy, jejímž důsledkem bylo zhoršení finanční situace výrobního odvětví Unie. [25]

Během sledovaného období vzrostl i dovoz do Evropské unie ze třetích zemí, ovšem v porovnání se zvýšením dovozu z USA byl tento nárůst jen nepatrný. Závěrem Komise tudíž bylo, že dovoz z ostatních zemí mohl přispět ke způsobené újmě jen v míře, která je zanedbatelná. [25]

Jedna zúčastněná strana namítla, že důvodem zhoršené finanční situace unijního výrobního odvětví, je nevyužitá výrobní kapacita. K velkému množství nevyužité kapacity podle ní vedlo nenaplněné očekávání vývoje spotřeby a došlo by k němu i bez dovozu z USA. Podle namítající strany měly fixní náklady související s nevyužitou kapacitou negativní dopad na finanční situaci evropských výrobců. Komise tento argument ale vyvrátila a uvedla, že pro výrobu bionafty jsou podstatné variabilní náklady a fixní náklady představují pouze 6 % celkových nákladů. Proto není podle Komise možné zvýšením fixních nákladů vysvětlovat podstatné zhoršení finanční situace výrobního odvětví Unie. [25]

Jedna ze stran také uvedla, že problémem evropských výrobců je jejich špatné umístění, které má negativní vliv na jejich konkurenceschopnost. Jako příklad strana použila Německo, kde mají výrobci bionafty své závody ve vnitrozemí, a jelikož rafinerie a zařízení na výrobu směsí se nacházejí na pobřeží, musí tito výrobci vynakládat velké prostředky na přepravu. Šetřením bylo ovšem zjištěno, že ve vnitrozemí se nachází jen malá část výrobců v EU. Navíc bylo prokázáno, že vzdálenost výrobců umístěných ve vnitrozemí od rafinérií, je vždy vykompenzována blízkostí lisoven olejů a dodavatelů surovin. Proto Komise označila tvrzení, že umístění některých výrobců bionafty ve vnitrozemí způsobuje odvětví Unie újmu, za neopodstatněné. [25]

Komise dospěla k závěru, že po prozkoumání účinků všech známých činitelů, které ovlivňují situaci výrobního odvětví EU, byl příčinou újmy, která výrobnímu odvětví vznikla, právě subvencovaný dovoz z USA.

7.3.7 Zájem Unie

V rámci šetření muselo být opět také prokázáno, že je v zájmu celé EU, aby byla uložena vyrovnávací opatření. Na zájem Unie bylo pohlíženo z hlediska výrobního odvětví, spotřebitelů či dodavatelů surovin.

Vzhledem ke skutečnostem týkajícím se způsobené újmy, které z šetření vyplynuly, je pochopitelné, že Komise usoudila, že uložení vyrovnávacího opatření by pomohlo obnovit spravedlivou hospodářskou soutěž a je tudíž v zájmu výrobního odvětví Unie. Pokud by opatření přijato nebylo, finanční situace evropských výrobců bionafty by se podle Komise dále zhoršovala, což by mělo za následek omezování výroby a snižování zaměstnanosti. [25]

Zda je vyrovnávací opatření také v zájmu uživatelů, se ukázalo být jako nejednoznačné. Některé uživatelské společnosti během šetření uvedly, že jsou nakloněny zastavení přílivu levného subvencovaného dovozu, jiné společnosti působící v odvětví dopravy zase tvrdily, že přijetí opatření zvýší jejich náklady na palivo a tudíž není v jejich zájmu. Komise proto nedospěla k jasnému závěru, zda je vyrovnávací clo v zájmu uživatelů či nikoliv. [25]

Dodavatelé surovin uložení opatření vesměs podpořili a uvedli, že v případě neexistence vyrovnávacího opatření, by byla ohrožena existence výrobního odvětví v Evropské unii a tím pádem i existence dodatelského odvětví. Závěrem Komise proto bylo, že antisubvenční opatření je v zájmu dodavatelů surovin. [25]

Z provedeného šetření bylo tudíž možno jednoznačně usoudit, že uložení vyrovnávacího opatření je v zájmu Evropské unie jakožto celku. Komise dospěla k názoru, že vyrovnávací clo pomůže výrobnímu odvětví vyrovnat se s újmou, která mu byla subvencovaným dovozem způsobena.

7.3.8 Výsledek šetření

Vzhledem k dokázaným skutečnostem týkajícím se subvencí, újmy, příčinné souvislosti a zájmu Společenství, Komise vyvodila závěr, že je nutné uložit na dovoz ze Spojených států antisubvenční opatření, aby se předešlo další újmě. Výše vyrovnávacího opatření měla být dostatečná k tomu, aby mohla být odstraněna újma, a zároveň taková, aby nebylo překročeno zjištěné subvenční rozpětí. Účelem vyrovnávacího opatření bylo, aby výrobní odvětví Unie bylo schopné realizovat takový zisk, kterého by dosahovalo za situace, kdy by nebylo vystaveno subvencovanému dovozu. Sazba konečného vyrovnávacího cla byla stanovena pro jednotlivé společnosti individuálně a její výše se pohybuje v rozmezí 29,1 % až 41,1 %, neboli 211,2 až 237 eur za jednu tunu dovážné bionafty. V případě směsí je použito vyrovnávací clo úměrně hmotnostnímu obsahu bionafty ve směsi. [25]

8. Závěr

Společná zahraničně-obchodní politika je v dnešním globalizovaném světě protkaném mezinárodním obchodem jednou z nejdůležitějších hospodářských politik Evropské unie. Její znalost je nezbytná nejen pro vývozce a dovozce, ale i pro každého občana členských států, protože se týká nás všech. Jedná se o poměrně komplikovaný systém, jehož fungování a principy se tato diplomová práce snažila vysvětlit. Jednoduchovou definicí cíle společné zahraničně-obchodní politiky je: maximalizovat objem vývozu a zároveň mít pod kontrolou množství dovozu. Nástroji, kterými Evropská unie kontroluje dovážené množství, jsou především cla a kvóty. Evropská unie je celní unií, a to znamená, že v rámci Unie se cla nevybírají a vůči třetím zemím jsou uplatňována jednotně. Zvláštními typy cel jsou antidumpingové clo, které je výsledkem antidumpingového šetření, a vyrovnávací clo, které vzejde vždy z antisubvenčního šetření.

Antidumpingová či antisubvenční opatření jsou výsledkem protekcionistické politiky státu. Vlady je zavádějí, aby ochránily domácí producenty a zaměstnance před nespravedlivou zahraniční konkurencí. Za nespravedlivou konkurenci lze označit praktikování dumpingu nebo poskytování státních subvencí vývozcům. Dumping je nekalá obchodní praxe, při které výrobce prodává stejný výrobek na dvou různých trzích za různé ceny nebo za ceny, které nepokrývají výrobní náklady. Podstatou subvence je potom peněžitý nebo nepeněžitý příspěvek, který vývozci poskytne jeho vláda na podporu vývozu. V obou případech vzniká vyvážejícím výrobcům výhoda v podobě stanovení nižších cen, než jsou ceny domácích výrobců. Tím jsou domácí podniky poškozovány a v případě velkých cenových rozdílů může dojít i k jejich likvidaci potažno k likvidaci celého výrobního odvětví.

V rámci analýzy trendů zahájených šetření bylo prokázáno, že nejčastěji byla v letech 1995 až 2008 antidumpingová šetření zahájena proti vývozcům z Čínské lidové republiky následovaným korejskými a americkými vývozci. Největšími iniciátory zahájených šetření byly ve stejném období Indie, Evropská unie a Spojené státy americké. Nejčastěji se zahájená šetření týkala chemického nebo hutnického průmyslu, přičemž stále více šetření je zahajováno také v textilním a obuvnickém průmyslu. To koresponduje se závěrem, že nejčastějším terčem šetření je ČLR, neboť textil a obuv jsou významnými čínskými vývozními artikly. Co se týče

protisubvenčních šetření, ta v podstatě vykazují velmi podobné trendy, jako šetření antidumpingová. Analýza tedy jednoznačně potvrdila stanovenou hypotézu, že atraktivní trhy Evropské unie a Spojených států jsou častým cílem dumpingu a tudíž jsou EU a USA velkými podněcovateli šetření, a že největším terčem ochranných opatření bývá Čínská lidová republika.

Aby mohlo být ze strany Evropské unie uloženo antidumpingové či vyrovnávací clo, musí být prokázána existence dumpingu či subvence a újmy a zároveň musí být dokázána příčinná souvislost mezi dumpovanými či subvencovanými dovozy a újmou. Kromě toho musí být také jednoznačně prokázáno, že uložení opatření je v zájmu celé Unie. O tom, že se jedná o dokazování poměrně náročné, při kterém jsou brány v potaz všechny možné souvislosti, se bylo možné přesvědčit z příkladů realizovaných šetření. Tím bylo jednoznačně potvrzeno, že není možné ochranné opatření přijmout jen tak bez důvodu a že každé uložené opatření je vždy opodstatněné a v nejlepším zájmu Evropské unie.

Seznam použité literatury

Citace

[1] Euroskop.cz. *Jednotný evropský akt* [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z : <http://www.euroskop.cz/gallery/2/763-jea.pdf>

[2] Euroskop.cz. *Smlouva o založení Evropského společenství* [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z : <http://www.euroskop.cz/gallery/5/17498ca9577b53a4deb6f8c87820d1ea31b7.pdf>

[3] Komise Evropských společenství *Sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Globální Evropa: konkurenceschopnost na světovém trhu* [online]. 1. vyd. Brusel: Komise evropských společenství. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0567:FIN:CS:PDF>

Bibliografie

[4] KUČEROVÁ, I. *Hospodářské politiky v kontextu vývoje Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2010. 367 s. ISBN 978-80-246-1628-5

[5] FOJTÍKOVÁ, L. *Společná obchodní politika Evropské Unie*. 1. vyd. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, 2006. 130 s. ISBN 978-80-248-1076-8

[6] SVOBODA, P. *Liberalizace obchodu zbožím v právu EU*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 264 s. ISBN 80-7179-815-0

[7] TÝČ, V., N. ROZEHNALOVÁ. *Vnější obchodní vztahy Evropské unie*. 1. dot. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 207 s. ISBN 978-80-210-4073-1

[8] KRUGMAN, P. R., M. OBSTFELD. *International Economics: Theory and Policy*. 6th ed., Boston, 2003. 754 pgs. ISBN 0-321-1639-9.

Elektronické zdroje

- [9] Portál Evropské unie [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://europa.eu/>
- [10] Euroskop.cz. *Nicejská smlouva* [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z : <http://www.euroskop.cz/gallery/2/765-nice.pdf>
- [11] Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz>
- [12] Portál Evropské komise [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/>
- [13] Euroskop.cz [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/>
- [14] BusinessInfo.cz, oficiální portál pro podnikání a export [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/>
- [15] Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/>
- [16] Zastoupení Evropské komise v ČR; Informační kancelář Evropského parlamentu v ČR. *Společná obchodní politika EU a podpora exportu* [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/pdf/20110916_reader.pdf
- [17] World Trade Organization. *General Agreement on Tariffs and Trade 1994* [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z : http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/analytic_index_e/gatt1994_01_e.htm#general
- [18] Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. *Společná obchodní politika Evropské unie – Právní rámec obchodování členských států Evropské unie s třetími (nečlenskými) zeměmi* [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: download.mpo.cz/get/26809/29280/316951/priloha002.pdf
- [19] Celní správa České republiky [online]. [vid. 2012-04-03] Dostupné z: www.celnisprava.cz/cz/clo/

[20] Rada Evropské unie. *Nařízení Rady (ES) č. 384/96 o ochraně před dumpingovými dovozy ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství* [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: download.mpo.cz/get/26359/47543/566968/priloha014.pdf

[21] Rada Evropské unie. *Nařízení Rady (ES) č. 2026/97 o ochraně před dovozem subvencovaných výrobků ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství* [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1997R2026:20040320:CS:PDF>

[22] Antidumpingpublishing.com. *Global Trade Protection Report 2009 – A review of global trade protection activity in 2008* [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.antidumpingpublishing.com/uploaded/documents/CSDocuments/GTP2009.pdf>

[23] Rada Evropské unie. *Prováděcí nařízení Rady (EU) č. 990/2011 o uložení konečného antidumpingového cla z dovozu jízdních kol pocházejících z Čínské lidové republiky na základě přezkumu před pozbytím platnosti podle čl. 11 odst. 2 nařízení (ES) č. 1225/2009* [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:261:0002:0018:CS:PDF>

[24] Rada Evropské unie. *Nařízení Rady (EU) č. 467/2010 o uložení konečného antidumpingového cla z dovozu křemíku pocházejícího z ČLR na základě přezkumu před pozbytím platnosti* [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:131:FULL:CS:PDF>

[25] Rada Evropské unie. *Nařízení Rady (ES) č. 598/2009 o uložení konečného vyrovnávacího cla na dovoz bionafty pocházející ze Spojených států amerických a o konečném výběru uloženího prozatímního cla* [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:179:0001:0025:CS:PDF>

